

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras. Avsikten är att påskynda mottagandet av arbete och förkorta arbetslöshetsperioderna genom skärpningar i arbetslösa personers skyldighet att söka erbjudet arbete och skyldighet att delta i aktiveringsåtgärder som förbättrar förutsättningarna för sysselsättning med hot om förlust av arbetslöshetsförmånen. Genom ändringarna betonas att arbetslöshetsförmåner kräver motprestationer och att arbetslösa personer har skyldighet att söka arbete och förbättra sina förutsättningar för sysselsättning.

Efter att skyddet för yrkesskicklighet på tre månader upphört har arbetslösa skyldighet att söka och ta emot även sådant heltidsarbete där lönen för arbetet efter kostnaderna för mottagandet av arbetet är mindre än den arbetslöshetsförmån som betalas till personen. Om personen har tillgång till egen bil, förutsätts att han eller hon använder bilen till arbetsresor även utanför pendlingsregionen, som sträcker sig 80 kilometer från hemmet. Den tidsperiod utan ersättning som föreläggs på grund av vägran att ta emot arbete förlängs i vissa situationer.

Den ekonomiska olägenhet som medförs av tidsperioden utan ersättning som förelagts på grund av vägran att ta emot arbete kan efter vägran undvikas genom att personen söker ett nytt jobb och börjar arbeta. Det att arbetsplatsen är belägen utanför pendlingsregionen kommer inte att vara en giltig orsak att lämna arbetet.

En arbetslös ska i regel vara skyldig att delta i all arbetskraftsservice som erbjuds honom eller henne, även när deltagandet inte har överenskommit i sysselsättningsplanen. De som integrerar sig har skyldighet att delta i en inledande kartläggning och i integrationsutbildning som ett villkor för att få arbetslöshetsförmån.

I propositionen föreslås det dessutom att lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, statstjänstemannalagen och beredskapslagen ändras. Ändringarna gäller den flyttade definitionen av pendlingsregion och de tekniska ändringar som föranleds av det.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2017.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING	4
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis	4
Vägran att ta emot arbete	4
Regional rörlighet	5
Yrkesmässig rörlighet (skydd för yrkesskicklighet)	6
Utarbetande av sysselsättningsplan och deltagande i aktiveringsåtgärder	6
Service som erbjuds invandrare och servicens förpliktande verkan	7
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet	8
2.3 Bedömning av nuläget	10
Vägran att ta emot arbete	11
Regional rörlighet	12
Yrkesmässig rörlighet (skydd för yrkesskicklighet)	12
Utarbetande av sysselsättningsplan och deltagande i aktiveringsåtgärder	13
Service som erbjuds invandrare och servicens förpliktande verkan	13
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	14
3.1 Inledning	14
3.2 Vägran att ta emot arbete	14
3.3 Utarbetande av sysselsättningsplan och deltagande i aktiveringsåtgärder	15
3.4 Service som erbjuds invandrare och servicens förpliktande verkan	16
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	17
4.1 Ekonomiska konsekvenser	17
Inledning	17
Vägran att ta emot arbete	19
Deltagande i aktiveringsåtgärder	20
Service som erbjuds invandrare och servicens förpliktande verkan	20
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	21
4.3 Samhälleliga konsekvenser	22
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	22
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER	24
DETALJMOTIVERING	24
1 LAGFÖRSLAG	24
1.1 Lagen om utkomstskydd för arbetslösa	24
1 kap. Allmänna bestämmelser	24
2 a kap. Förfaranden som är Arbetskraftspolitiskt klandervärda	24
10 kap. Bestämmelser om förmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service	28
1.2 Lagförslagen 2—4.	28
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	29
3 IKRAFTTRÄDANDE	29
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	29
LAGFÖRSLAG	32
1. Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa	32

RP 210/2016 rd

2. Lag om ändring av 1 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice	37
3. Lag om ändring av 14 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte	38
4. Lag om ändring av 5 a § i statstjänstemannalagen	39
5. Lag om ändring av 99 § i beredskapslagen	40
BILAGA	41
PARALLELLTEXTER	41
1. Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa	41
2. Lag om ändring av 1 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice	51
3. Lag om ändring av 14 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte	52
4. Lag om ändring av 5 a § i statstjänstemannalagen	53
5. Lag om ändring av 99 § i beredskapslagen	54

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

I det strategiska programmet för statsminister Juha Sipiläs regering fastslås att ”regeringen reformerar den sociala tryggheten och utkomstskyddet för arbetslösa på ett sätt som sporrar till att snabbt ta emot arbete, förkortar arbetslöshetsperioderna, minskar den strukturella arbetslösheten och sparar offentliga resurser”. Som en del av detta bereder regeringen ”i samråd med parterna i arbetslivet en reform av utkomstskyddet för arbetslösa. I reformen ingår skärpt skyldighet att ta emot arbete och skyldighet att delta i aktiveringsåtgärder.”

I denna proposition föreslås det att lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) ändras i överensstämmelse med regeringens strategiska program. Arbetslösa personers skyldighet att söka arbete och ta emot erbjudet arbete och att delta i aktiveringsåtgärder som ett villkor för att få arbetslöshetsförmån skärps. Genom ändringarna betonas att arbetslöshetsförmåner kräver motprestationer och att arbetslösa personer har skyldighet att söka arbete och förbättra sina förutsättningar för sysselsättning

Utöver lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras även lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012), lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001), statstjänstemannalagen (750/1994) och beredskapslagen (1552/2011). Dessa ändringar är av teknisk karaktär.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Vägran att ta emot arbete

Om det erbjudna arbetet skulle ha varat i högst två veckor, leder vägran att ta emot arbete utan giltig orsak till att det föreläggs en tidsperiod utan ersättning på 30 dagar. Om arbetet skulle ha varat över två veckor, är tidsperioden utan ersättning 60 dagar. Arbetstiden saknar betydelse för längden på tidsperioden utan ersättning, dvs. att samma påföljd föreläggs för vägran att ta emot både heltidsarbete och deltidsarbete.

En arbetssökande som vägrat ta emot erbjudet arbete förlorar sin rätt till arbetslöshetsförmåner fr.o.m. vägran att ta emot arbetet. Det arbetskraftspolitiska utlåtandet ges oftast retroaktivt, med andra ord har minst en del av tidsperioden utan ersättning redan gått, när det börjar utredas hur vägran att ta emot arbete påverkar rätten till arbetslöshetsförmåner och den arbetssökande får veta att en tidsperiod utan ersättning förelagts.

Enligt arbetsförmedlingsstatistiken lämnade arbets- och näringsbyråerna cirka 367 000 arbetserbjudanden år 2015. Uppskattningsvis förlorade cirka 17 200 personer sin rätt till arbetslöshetsförmåner, eftersom de hade vägrat ta emot erbjudet arbete utan giltig orsak. De som vägrat ta emot arbete har oftast slutfört mellanstadiet och är unga. Antalet personer som vägrat ta emot arbete minskar i de äldre åldersklasserna. Även arbetserbjudanden lämnas huvudsakligen till unga personer.

År 2015 hade över hälften av dem som förlorade sin rätt till arbetslöshetsförmåner på grund av vägran att ta emot arbete fått arbetsmarknadsstöd. Cirka 56 procent av dem som förlorade sin

rätt till arbetslöshetsförmåner på grund av vägran att ta emot arbete var män och cirka 44 procent kvinnor, medan cirka 53 procent av alla arbetslösa var män och cirka 47 procent kvinnor.

Antalet personer som förlorat sin rätt till arbetslöshetsförmåner på grund av vägran att ta emot arbete har blivit ungefär fyra gånger större under en period från år 2013 till 2015. Den sannolika orsaken är att det lämnats fler arbetserbjudanden. Antalet arbetssökande som förlorat sin rätt till arbetslöshetsförmåner på grund av vägran att ta emot arbete i förhållande till antalet arbetserbjudanden har också ökat från cirka 2,3 procent till 4,3 procent under den nämnda tidsperioden. Detta torde utöver det ökade antalet arbetserbjudanden också bero på att uppföljningen av resultatet av arbetserbjudanden har blivit effektivare. Tidigare följde arbets- och näringsbyråerna inte alltid helt och hållet upp om den arbetssökande som fått ett arbetserbjudande söker det erbjudna arbetet, men uppföljningen har sedan 2015 effektiviserats bland annat med hjälp av webbtjänster.

För en del arbetssökande som vägrat ta emot erbjudet arbete utan giltig orsak har det kunnat åläggas skyldighet att vara i arbete på grund av upprepade förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda, i stället för föreläggande av en tidsperiod utan ersättning. Antalet arbetssökande som ålagts skyldighet att vara i arbete på grund av vägran att ta emot arbete kan inte fås fram genom statistik.

Regional rörlighet

Pendlingsregionen sträcker sig 80 kilometer från personens hem. En person har giltig orsak att vägra ta emot erbjudet arbete inom sin pendlingsregion, om de dagliga arbetsresorna vid heltidsarbete skulle överstiga i genomsnitt tre timmar och vid deltidarbete i genomsnitt två timmar. När bestämmelsen tillämpas beaktas både kollektivtrafiken och eventuell tillgång till egen bil. Det krävs inte att personen skaffar sig egen bil. Även möjlighet att till exempel cykla eller promenera arbetsresan beaktas.

Arbetslösa kan vägra ta emot erbjudet arbete utanför pendlingsregionen utan att förlora arbetslöshetsförmånen inom de ovan nämnda timgränserna, men möjligheten att använda egen bil för arbetsresorna beaktas inte.

År 2015 lämnade arbets- och näringsbyråerna cirka 220 000 arbetserbjudanden om arbete i den arbetssökandes hemkommun, cirka 125 000 arbetserbjudanden om arbete inom samma närings-, trafik- och miljöcentrals område och cirka 22 000 arbetserbjudanden om arbete annanstans i landet. De sistnämnda arbetserbjudandena har förmodligen gällt arbete där arbetsplatsen skulle ha funnits utanför den arbetssökandes pendlingsregion.

Personen har giltig orsak att lämna arbetet inom tre månader från det att anställningsförhållandet inleddes, under förutsättning att arbetsplatsen är belägen utanför pendlingsregionen eller att de dagliga arbetsresorna vid heltidsarbete överstiger i genomsnitt tre timmar och vid deltidarbete i genomsnitt två timmar. Personen har giltig orsak att lämna arbetet även när personen inom en vecka från lämnandet av arbetet flyttar till annan ort där personens make har ett varaktigt arbete eller företagsverksamhet som tryggar försörjningen. Det förutsätts att arbetsplatsen är belägen utanför pendlingsregionen för den nya bostaden, eller att personens dagliga arbetsresor efter flytten överstiger i genomsnitt tre timmar vid heltidsarbete och i genomsnitt två timmar vid deltidarbete.

Utöver det som sägs ovan har personen giltig orsak att lämna arbetet, när arbetsstället ändras under anställningsförhållandet, under förutsättning att det nya arbetsstället är beläget utanför

pendlingsregionen, eller att de dagliga arbetsresorna till och från det nya arbetsstället överstiger i genomsnitt tre timmar vid heltidsarbete och i genomsnitt två timmar vid deltidarbete.

Yrkesmässig rörlighet (skydd för yrkesskicklighet)

En person har under de tre första arbetslöshetsmånaderna giltig orsak att vägra ta emot arbete som inte motsvarar personens yrkesskicklighet på basis av personens utbildning och arbetserfarenhet. Skyddet för yrkesskicklighet fastställs till exempel i samband med intervjun för den arbetssökande. Om det inte uppnås samförstånd om skyddets omfattning, beslutar arbets- och näringsbyrån huruvida den arbetssökande har giltig orsak att vägra ta emot erbjudet arbete på basis av skyddet för yrkesskicklighet.

Arbetslösa kan inte på basis av skyddet för yrkesskicklighet vägra ta emot sådant erbjudet arbete som inte har motsvarande lön som eventuellt betalades under tidigare tid i arbete. En person har dock giltig orsak att vägra ta emot honom eller henne erbjudet arbete utifrån en inkomst- och kostnadsjämförelse, när lönen för arbetet och den arbetslöshetsförmån som eventuellt betalas till personen, efter avdrag av kostnader för arbetsresor och övriga kostnader som beror på att han eller hon tar emot arbetet, blir mindre än den arbetslöshetsförmån som annars betalas till personen. Bestämmelsen gäller erbjudet arbete både inom och utanför pendlingsregionen och tillämpas på både heltids- och deltidarbete.

En person har under de tre första månaderna av anställningsförhållandet rätt att lämna ett sådant arbete som personen skulle kunna ha vägrat ta emot på basis av skyddet för yrkesskicklighet.

Utarbetande av sysselsättningsplan och deltagande i aktiveringsåtgärder

Den arbetssökande och arbets- och näringsbyrån avtalar i sysselsättningsplanen om sökandens jobsökning och dess mål, arbetskrafts- och företagsservice och annan sysselsättningsfrämjande service enligt sökandens servicebehov samt sakkunnigbedömningar. Vid behov avtalas det i planen om annan service som förbättrar kompetensen, arbetsmarknadsfärdigheterna och funktionsförmågan samt om åtgärder som hänför sig till klarläggande av arbetsförmågan eller hälsotillståndet. Sysselsättningsplanen kan ersättas med en aktiveringsplan, integrationsplan eller sektorsövergripande sysselsättningsplan. Det som nedan berättas om sysselsättningsplanen gäller alla de nämnda planerna.

Arbetssökande har skyldighet att komma till ett möte där en sysselsättningsplan utarbetas eller revideras. Om sökanden uteblir och inte har en giltig orsak för sitt förfarande, föreläggs sökanden en tidsperiod utan ersättning på minst 15 dagar. Tidsperioden fortsätter också efter de 15 dagarna tills planen har utarbetats eller reviderats, om inte fördröjningen av utarbetandet eller revideringen av planen beror på arbets- och näringsbyrån eller en annan myndighet som eventuellt deltar i utarbetandet eller revideringen.

Om en arbetssökande utan giltig orsak vägrar utarbeta eller revidera en sysselsättningsplan, har den arbetssökande inte rätt till arbetslöshetsförmåner under en tidsperiod utan ersättning på 30 dagar. Tidsperioden fortsätter också efter de 30 dagarna tills planen har utarbetats eller reviderats, om inte fördröjningen av utarbetandet eller revideringen av planen beror på arbets- och näringsbyrån eller en annan myndighet som eventuellt deltar i utarbetandet eller revideringen.

En arbetssökande kan föreläggas en tidsperiod utan ersättning för vägran att utarbeta eller revidera en sysselsättningsplan, om den arbetssökande till exempel vägrar underteckna planen.

Planens ändamålsenlighet har en central betydelse, när det bedöms om personen haft giltig orsak att vägra underteckna planen. Vid bedömningen av ändamålsenligheten ska man åtminstone beakta sökandens utbildning, arbetserfarenhet och kompetens, arbetsmarknadsläget i regionen samt sökandens möjligheter till sysselsättning.

Om en arbetssökande väsentligen försummar fullföljandet av sysselsättningsplanen och inte har giltig orsak till sitt förfarande, föreläggs den arbetssökande en tidsperiod utan ersättning på 60 dagar. Om det i planen har avtalats att den arbetssökande ska söka sig till annan service än service ordnad av arbets- och näringsbyrån och personen försummar att fullfölja planen till denna del, föreläggs inte någon tidsperiod utan ersättning. En tidsperiod utan ersättning föreläggs således inte, om den arbetssökande inte fullföljer planen till den del det i planen till exempel har avtalats om deltagande i en stödgrupp för drogrehabilitering, deltagande i missbrukarrehabilitering, skuldrådgivning eller annan motsvarande service.

Den arbetssökande har inte rätt till arbetslöshetsförmåner under 60 dagar från vägran att delta i sysselsättningsfrämjande service. Bestämmelsen om vägran tillämpas inte på den arbetssökandes frivilliga studier understödda med arbetslöshetsförmån eller på frivilliga studier i enlighet med 22–24 § i lagen om främjande av integration (1386/2010). För vägran att delta i sysselsättningsfrämjande service kan föreläggas en tidsperiod utan ersättning endast om deltagandet i servicen har avtalats i sysselsättningsplanen eller om personen på egen hand sökt till arbetskraftsutbildning.

En arbetssökande som utan giltig orsak avbryter eller av eget förvållande måste avbryta sysselsättningsfrämjande service har under 60 dagar efter avbrytandet inte rätt till arbetslöshetsförmåner. Bestämmelsen tillämpas inte på den arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån eller på frivilliga studier som avses i 22–24 § i lagen om främjande av integration. Avbrytandet av sådana studier påverkar i regel inte personens rätt till utkomstskydd för arbetslösa. Om det är fråga om en ung person som är under 25 år och inte har utbildning, kan personen dock vid avbrytandet av studierna förlora sin rätt till arbetslöshetsförmåner på basis av 2 kap. 13 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Service som erbjuds invandrare och servicens förpliktande verkan

Enligt lagen om främjande av integration börjar den service som stöder invandrarens integration med en inledande kartläggning. Med inledande kartläggning avses en helhet av åtgärder där invandrarens färdigheter för sysselsättning, studier och andra integrationsfärdigheter samt behovet av språkutbildning och andra integrationsfrämjande tjänster och åtgärder bedöms preliminärt. Utöver detta kan i den inledande kartläggningen ingå till exempel kartläggning och identifiering av kompetensen, bedömning och testning av språkkunskaperna samt annan rådgivning och vägledning. Enligt lagen om främjande av integration görs en inledande kartläggning för arbetslösa arbetssökande, dem som får utkomststöd och dem som ber om en inledande kartläggning.

För en invandrarkund som anlitar arbets- och näringsbyrån görs en inledande kartläggning som en del av arbets- och näringsbyråns service i initialskedet. De åtgärder som preciserar den inledande kartläggningen (till exempel utredning av språkkunskaperna eller läs- och skrivkunnigheten) är sådana delområden i den inledande kartläggningen som arbets- och näringsbyråerna ofta skaffar som köpta tjänster. Utifrån den inledande kartläggningen bedömer arbets- och näringsbyrån eller kommunen om personen behöver en integrationsplan. Det finns olika lokala och regionala förfaringssätt för utförandet av den inledande kartläggningen såväl som för arbetsfördelningen och samarbetet mellan arbets- och näringsbyrån och kommunen.

Vid en del arbets- och näringsbyråer ingår den inledande kartläggningen i de åtgärder som avtalas i integrationsplanen.

Om en invandrare uteblir från den inledande kartläggningen eller vägrar göra en kartläggning, föreläggs personen en tidsperiod utan ersättning eller skyldighet att vara i arbete endast när uppgörandet av en inledande kartläggning har avtalats i integrationsplanen.

För dem som integrerar sig ordnas integrationsutbildning i form av arbetskraftsutbildning. Deras frivilliga studier kan stödjas med arbetslöshetsförmån på det sätt som avses i 22–24 § i lagen om främjande av integration. Dessutom kan de som integrerar sig ha möjlighet att bedriva frivilliga studier understödda med arbetslöshetsförmån på det sätt som avses i 6 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. I fråga om dem som integrerar sig är avsikten att stödjande av studier i enlighet med lagen om främjande av integration kommer i första hand i förhållande till stödjande av studier i enlighet med lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, vilket är avsett för alla arbetssökande.

Syftet med integrationsutbildning för vuxna invandrare är att främja och stödja studerandens möjligheter att delta i det finländska samhället som en aktiv samhällsmedlem. Avsikten är att med hjälp av integrationsutbildning främja tillträde till arbetslivet eller fortbildning. Integrationsutbildningen består av studier i finska eller svenska samt kommunikationsfärdigheter, arbetslivs- och samhällsfärdigheter och vägledning. I utbildningen ingår också en period i arbetslivet, som bör pågå i minst sex veckor. Utbildningens omfattning är högst 60 studieveckor.

I fråga om dem som integrerar sig föreläggs en tidsperiod utan ersättning på 60 dagar, om personen utan giltig orsak vägrar delta i integrationsutbildning som ordnas i form av arbetskraftsutbildning eller avbryter utbildningen. Däremot följer i regel inte förlust av arbetslöshetsförmånerna för vägran att delta i sådana frivilliga studier som avses i 22–24 § i lagen om främjande av integration, även om studierna har avtalats i integrationsplanen. Ett undantag utgörs av unga personer under 25 år som inte har utbildning. På dem tillämpas skyldigheten enligt 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa att söka till och delta i utbildning som ger yrkesfärdigheter som ett villkor för att få arbetslöshetsförmån.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet

Vid beredningen av totalreformen av påföljdssystemet för utkomstskyddet för arbetslösa (RP 111/2011 rd), som trädde i kraft vid ingången av juli 2012, utredde arbets- och näringsministeriet hur stränga utkomstskyddspåföljderna var i vissa länder i Europa. Utredningsarbetet gav inte anledning till betydande ändringar i Finland.

I tabellen nedan finns de påföljder som i vissa länder föreläggs för vägran att ta emot arbete. I tabellen finns förutom övriga nordiska länder också Nederländerna och Tyskland. Valet av länder har gjorts utgående från att referensländerna vid utvecklingen av arbetskraftsservicen i Finland i synnerhet är Nederländerna, Sverige, Tyskland och Danmark. Nederländerna avviker från övriga referensländer på det sättet att vägran att ta emot arbete där leder till en sänkning av utkomstskyddet för arbetslösa, medan rätten till förmånen förvägras helt i övriga länder. I samband med den ovan nämnda totalreformen bedömdes också om en sänkning av arbetslöshetsförmånen kunde genomföras i Finland. Målet med reformen var dock att hålla utkomstskyddspåföljderna så enkla som möjligt och en sänkning av förmånen ansågs inte vara förenlig med detta mål.

I Finland är tidsperioderna utan ersättning för första vägran att ta emot arbete strängare än i vissa referensländer. Den verkliga strängheten påverkas förutom av påföljdens längd även av bland annat om arbetslösa erbjuds arbete, om Arbetskraftsmyndigheten följer upp att den arbetslösa personen söker det erbjudna arbetet och hurdana omständigheter som anses vara giltiga orsaker att vägra ta emot erbjudet arbete. Det finns inte tillgång till referensinformation om praxisen hos Arbetskraftsmyndigheterna i de andra länderna.

Påföljden för upprepade vägran att ta emot arbete (skyldighet att vara i arbete i 12 kalenderveckor) är i Finland klart kortare än i en del av referensländerna. Här ska dock beaktas att återfåendet av förmånen i Finland kräver att den arbetslösa är aktiv, medan rätten till förmånen i Norge och Tyskland kan återfås enbart i och med att tiden går. I Finland har grundlagsutskottet krävt att längden på utkomstskyddspåföljderna måste stå i proportion till hur klandervärt den arbetssökandes förfarande är.

	Vägran att ta emot arbete	Upprepad vägran
Island	förmånen förloras för två månader	andra gången förloras förmånen för tre månader, efter den tredje gången krävs för rätten till förmånen 24 månader i arbete
Nederländerna	förmånens storlek sänks	förmånens storlek sänks
Norge	förmånen förloras för åtta veckor	andra gången förloras förmånen för 12 veckor, den tredje gången för 26 veckor
Sverige	förmånen förloras för fem dagar	andra gången förloras förmånen för 10 dagar, den tredje gången för 45 dagar, efter fjärde vägrandet ska arbetsvillkoret uppfyllas på nytt
Tyskland	förmånen förloras för tre veckor, dessutom förkortas maximitiden för förmånsperioden med motsvarande tid	andra gången förloras förmånen för sex veckor, vid senare vägranden för 12 veckor, dessutom förkortas maximitiden för förmånsperioden med motsvarande tid
Finland	förmånen förloras för 30 eller 60 dagar	skyldighet att vara i arbete i 12 kalenderveckor

Bland annat internationella konventioner om de mänskliga rättigheterna påverkar de giltiga orsakerna att vägra ta emot erbjudet arbete utan att förlora rätten till utkomstskydd för arbetslösa. På grund av detta är de giltiga orsakerna åtminstone delvis desamma i länderna i Västeuropa. I följande tabell finns exempel på inom vilket avstånd arbete i regel ska tas emot. I tabellen har inte beaktats till exempel den arbetslösas familjeband eller motsvarande band till bostadsorten. I vissa referensländer förutsätts att man flyttar till en annan ort. Flyttningen kan stödjas ekonomiskt. Detta och en eventuell skyldighet att flytta har inte beaktats i tabellen.

Island	Utgångspunkten är att arbete ska tas emot i hela landet.
---------------	--

Nederländerna	Utgångspunkten är att arbetsresorna kan ta högst två timmar per dag under de första sex arbetslöshetsmånaderna, efter sex månaders arbetslöshet högst tre timmar per dag.
Norge	Utgångspunkten är att arbete ska tas emot i hela landet.
Sverige	Utgångspunkten är att arbetsdagens längd inklusive arbetsresorna kan vara högst 12 timmar. I praktiken innebär detta att arbetsresorna vid heltidsarbete kan ta högst cirka tre timmar per dag.
Tyskland	Utgångspunkten är att det för en arbetsdag som överstiger sex timmar förutsätts att arbetsresorna tar högst 2,5 timmar. Om arbetstiden är högst sex timmar, förutsätts att arbetsresorna tar högst två timmar per dag.
Finland	Utgångspunkten är att arbetsresorna får ta högst tre timmar per dag vid heltidsarbete och högst två timmar per dag vid deltidarbete.
Danmark	Utgångspunkten är att arbetsresorna under de första tre arbetslöshetsmånaderna får ta högst tre timmar per dag. Efter tre månaders arbetslöshet måste den arbetslösa personen godkänna även längre arbetsresor.

Det redogörs utförligare för bland annat de villkor för utkomstskydd för arbetslösa som hänför sig till skyldighet att ta emot arbete i olika OECD-länder i publikationen Langenbucher, Christine (OECD); OECD Social, employment and migration working papers No. 166; How demanding are eligibility criteria for unemployment benefits? Quantitative indicators for OECD and EU countries (2015). Publikationen finns tillgänglig på webbadressen <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/5jrxtk1zw8f2.pdf?expires=1452869155&id=id&accname=guest&checksum=8191289405B0E95D17841B7C562A2D6D>.

2.3 Bedömning av nuläget

I undersökningar (åtminstone van den Berg, Gerard J – Vikström, Johan; Monitoring job offer decisions, punishments, exit to work and job quality (2014) och Arni, Patrick – Lalive, Rafael – van Ours, Jan C.; How effective are unemployment benefits sanctions (2013)) har det upptäckts att utkomstskyddspåföljderna sänker arbetslösas tröskel att ta emot arbete. Å andra sidan kan de jobb som sådana arbetssökande som förlorat arbetslöshetsförmånen tar emot vara deltidanställningar eller visstidsanställningar. Lönenivån i det arbete som tagits emot kan också vara lägre än i sådant arbete som personen skulle ha sökt, om rätten till arbetslöshetsförmåner skulle ha fortsatt.

På mer allmän nivå ökar de påföljder som föreläggs arbetssökande på grund av förfarande som är arbetskraftspolitiskt klandervärt sysselsättningen av arbetslösa, deltagandet i sysselsättningsfrämjande service och övergången till gruppen utanför arbetskraften. Övergången till gruppen utanför arbetskraften kan till exempel innebära att personen börjar få andra förmåner. I undersökningar har det dock observerats att utkomstskyddspåföljderna inte i någon större grad bidrar till deltagandet i sysselsättningsfrämjande service.

Vägran att ta emot arbete

Längden på tidsperioderna utan ersättning har relaterats till hur klandervärt den arbetssökandes förfarande är. Exempelvis föreläggs för lämnande av arbetet en tidsperiod utan ersättning på 90 dagar, eftersom personen själv orsakar sin arbetslöshet genom att lämna arbetet. Den tidsperiod utan ersättning som föreläggs för vägran att delta i sysselsättningsfrämjande service är 60 dagar, eftersom syftet med servicen är att förbättra förutsättningarna för sysselsättning, men det inte finns säkerhet om att personen får ett jobb efter servicen.

Som vägran att ta emot arbete bedöms en situation där den arbetssökande låter bli att söka ett arbete som erbjudits honom eller henne. I dessa situationer vet den arbetssökande inte om han eller hon skulle ha blivit vald till arbetet i fråga. Som vägran att ta emot arbete bedöms även en situation där den arbetssökande redan har blivit vald för ett ledigt jobb, men utan giltig orsak till exempel vägrar ingå ett arbetsavtal eller låter bli att gå till arbetsplatsen. Den sistnämnda situationen är jämförbar med lämnande av arbetet, för vilket det föreläggs en tidsperiod utan ersättning på 90 dagar.

Enligt en utredning om systemet med utkomstskydd för arbetslösa i Schweiz (Lalive, Rafael - Zweimüller, Josef - van Ours, Jan C.; The Effect of Benefit Sanctions on the Duration of Unemployment (2005)) är en varning (*warning*) till den arbetssökande en mer kostnadseffektiv handlingsmodell med tanke på kostnaderna för samhället än ett faktiskt föreläggande av en utkomstskyddspåföljd. Föreläggandet av en påföljd kan sänka personens senare inkomstnivå i arbete, men vid varningar är en sådan konsekvens klart mindre.

I Schweiz får arbetslösa en varning innan utkomstskyddspåföljden verkställs. I praktiken innebär varningen att en begäran om redogörelse lämnas till den arbetslöse beträffande hans eller hennes förfarande. Föreläggandet av påföljden övervägs utifrån den redogörelse som den arbetslöse lämnat in. Tiden mellan begäran om redogörelse och föreläggandet av påföljd är enligt materialet till ovan nämnda undersökning i genomsnitt 46 dagar. I den nämnda undersökningen upptäcktes att sysselsättningen av arbetslösa ökar med cirka 25 procent, om de får en begäran om redogörelse och med ytterligare 20 procent, om en påföljd föreläggs. Utifrån undersökningen kan det antas att sysselsättningen av arbetslösa innan påföljden börjar beror på att det lämnas en begäran om redogörelse.

I Finland begärs av den arbetssökande en redogörelse för orsakerna till vägran att ta emot arbete alltid innan en tidsperiod utan ersättning föreläggs. Begäran om redogörelse betraktas dock inte som en varning. Fördelarna med det förfarande som utvärderades i den nämnda undersökningen kan uppnås genom att man prövar att aktivera de arbetssökandes jobbsökning genom att senarelägga starttiden för tidsperioden utan ersättning. När den arbetssökande utan giltig orsak vägrat ta emot ett erbjudet arbete, utreds personens förfarande på motsvarande sätt som i nuläget, men en eventuell tidsperiod utan ersättning föreläggs att börja 30 dagar efter vägran att ta emot arbete. Det är fråga om ett förfarande som erbjuder den arbetssökande en möjlighet att undvika utkomstskyddspåföljden genom att effektivisera jobbsökningen och börja arbeta, om det finns lämpligt arbete. Senareläggningen av starttidpunkten för påföljden ger också den arbetssökande möjlighet att ekonomiskt förbereda sig på förlusten av arbetslöshetsförmånen.

Cirka 40 procent av de arbetsgivare som hade problem med tillgång på arbetskraft år 2014 nämnde att problemet berodde på skiftarbete eller annars olämpliga arbetstider, cirka 40 procent att problemet berodde på arbetsresan eller verksamhetsställets läge och cirka 35 procent nämnde omständigheter kring lönen. Problem med tillgång på arbetskraft av dessa orsaker kan lindras genom skärpningar av skyldigheten att ta emot arbete.

Regional rörlighet

Efter de ändringar i lagen om utkomstskydd för arbetslösa som trädde i kraft vid ingången av 2015 är de giltiga orsakerna att vägra ta emot arbete inom pendlingsregionen och utanför den annars enhetliga, med när en giltig orsak som hänför sig till arbetsresans längd bedöms, beaktas möjligheten att använda egen bil bara inom pendlingsregionen.

Om den arbetssökande har tillgång till bil, kan det förutsättas att han eller hon använder den för arbetsresor även utanför pendlingsregionen. Om det skulle förutsättas att bil används, utvidgas skyldigheten att ta emot erbjudet arbete som villkor för att få arbetslöshetsförmån. Utvidgningen gäller arbetssökande med bil i sådana regioner där det finns goda vägförbindelser men dåligt organiserad kollektivtrafik.

Om användning av egen bil även krävs för arbetsresor utanför pendlingsregionen, blir bestämmelserna om vägran att ta emot arbete i lagen om utkomstskydd för arbetslösa enhetliga i alla situationer. Det viktigaste villkoret för att få arbetslöshetsförmån är att personen söker arbete och tar emot erbjudet arbete. Av denna anledning bör bestämmelserna om mottagande av arbete i lagen om utkomstskydd för arbetslösa vara så tydliga som möjligt.

Yrkesmässig rörlighet (skydd för yrkesskicklighet)

För att förebygga förlängd arbetslöshet och främja sysselsättningen bör de arbetssökande vara mera beredda än i nuläget att redan i början av arbetslösheten ta emot även sådant arbete som inte motsvarar deras utbildning och tidigare arbetserfarenhet. Mottagandet av sådant arbete kan hjälpa den arbetssökande att få arbete som motsvarar utbildningen och den tidigare arbetserfarenheten, eftersom det oftast är lättare för personer som har arbete än för arbetslösa att få komma på arbetsintervju och få ett jobb.

Det finns inte nödvändigtvis alltid arbete som motsvarar den arbetssökandes kärnkompetens och tidigare lönenivå. I en sådan situation är det inte motiverat att den arbetssökande även efter skyddet för yrkesskicklighet kan vägra ta emot sådant heltidsarbete för vilket lönen efter kostnaderna för mottagandet av arbetet är lägre än en arbetslöshetsförmån som eventuellt baserar sig på tidigare lönenivå.

Före utgången av 2014 tillämpades bestämmelsen om inkomst- och kostnadsjämförelse endast på deltidsarbete, med riksdagen utvidgade tillämpningsområdet för bestämmelsen till heltidsarbete under behandlingen av RP 162/2014 rd (AjUU 9/2014 rd). Tillämpningen av bestämmelsen även på heltidsarbete leder till att den arbetssökande har giltig orsak att vägra ta emot erbjudet heltidsarbete, om lönen för arbetet är lägre än arbetsmarknadsstödet eller grunddagpenningen eller den inkomstrelaterade dagpenning som bestämts utifrån tidigare tid i arbete. I praktiken kan det alltså hända att den arbetssökande inte behöver ta emot heltidsarbete fast lönen följer kollektivavtalet.

Faktorer som påverkar inkomst- och kostnadsjämförelsen är storleken på arbetslöshetsförmånen vid arbetslöshet (inkomstrelaterad dagpenning eller grunddagpenning, arbetsmarknadsstöd), lönen för arbetet, eventuell jämkad arbetslöshetsförmån som betalas under tiden för arbetet samt kostnaderna för arbetsresan och eventuella andra kostnader för mottagandet av arbetet. År 2016 var storleken på grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd utan barnförhöjningar som betalas till helt arbetslösa 32,68 euro per dag, dvs. cirka 700 euro i månaden. Storleken på inkomstrelaterad dagpenning som betalas på grund av arbetslöshet var i januari – augusti 2016 i genomsnitt 64,03 euro per dag, dvs. cirka 1 380 euro i månaden.

Med undantag för grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd (utan barnförhöjningar) som betalas på grund av arbetslöshet varierar alla andra ovan nämnda omständigheter från fall till fall. På grund av detta är det inte möjligt att bedöma hur stor lönenivån för ett erbjudet arbete kan vara för att en arbetssökande ska kunna vägra ta emot arbetet utan att förlora arbetslöshetsförmånen.

Utarbetande av sysselsättningsplan och deltagande i aktiveringsåtgärder

Centralt vid bedömningen av alternativa påföljder för vägran att delta i sysselsättningsfrämjande service är i vilken grad man vill bevara den arbetssökandes möjlighet att påverka den service som ordnas för honom eller henne. Sökanden engagerar sig oftast mer i servicen, om sökanden har möjlighet att påverka den service som erbjuds honom eller henne. Sökandens engagemang kan också inverka på hur resultatrik servicen är.

Arbets- och näringsbyrån kan anse att deltagande i sysselsättningsfrämjande service är det mest ändamålsenliga eller eventuellt rentav det enda alternativet att stödja den arbetssökandes sysselsättning. Enligt de nuvarande bestämmelserna i lagen om utkomstskydd för arbetslösa kan den arbetssökande inte föreläggas en tidsperiod utan ersättning för vägran att delta i sysselsättningsfrämjande service enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, om deltagandet i servicen inte har avtalats i sysselsättningsplanen. Om den arbetssökande uteblir från arbets- och näringsbyrån när en plan ska utarbetas eller revideras, eller vägrar att utarbeta eller revidera planen, kan den arbetssökande föreläggas en tidsperiod utan ersättning på den grunden.

Den ovan beskrivna processen kan i onödan förlänga deltagandet i service. Fastän utgångspunkten fortfarande kommer att vara att det avtalas om deltagande i sysselsättningsfrämjande service i planen, bör arbets- och näringsbyrån ha möjlighet att förelägga en tidsperiod utan ersättning för vägran att delta i erbjuden service, även när det inte har avtalats om servicen i planen.

Arbets- och näringsbyrån kan anskaffa offentlig arbetskrafts- och företagsservice från utomstående serviceproducenter också så att serviceproducenterna kan bestämma innehållet i servicen. För närvarande har arbetssökande inte skyldighet att som ett villkor för att få arbetslöshetsförmån delta i sådan service som inte har avtalats i sysselsättningsplanen och som inte är sådan sysselsättningsfrämjande service som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Detta har bland annat lett till att man inte kunnat hänvisa tillräckligt många kunder till serviceproducenten. Serviceprocesserna skulle vara effektivare och motprestationerna för arbetslöshetsförmån förverkligas bättre, om de arbetssökande skulle ha skyldighet att delta även i annan sysselsättningsfrämjande service än den som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Service som erbjuds invandrare och servicens förpliktande verkan

De integrationsstödjande tjänsterna för invandrare börjar med en inledande kartläggning. År 2015 deltog uppskattningsvis cirka 7 500 invandrare i en inledande kartläggning. På grund av betydelsen av den inledande kartläggningen bör för uteblivande från ett möte för att uppgöra en inledande kartläggning föreläggas samma utkomstskyddspåföljd som för uteblivande från möte för att utarbeta eller revidera en sysselsättningsplan. På samma sätt bör för vägran att uppgöra en inledande kartläggning eller ett delområde i kartläggningen föreläggas samma utkomstskyddspåföljd som för vägran att utarbeta eller revidera en sysselsättningsplan.

Cirka 12 400 studerande inledde integrationsutbildning som genomförs i form av arbetskraftsutbildning år 2015. I frivillig integrationsutbildning som stöds med arbetslöshetsförmån deltar

årligen uppskattningsvis cirka 6 000 studerande. Anslagen för integrationsutbildning som genomförs i form av arbetskraftsutbildning har ökat under de senaste åren, men i och med att antalet invandrare ökar har utbildningsutbudet trots anslagsökningarna inte kunnat tillgodose efterfrågan. Under de senaste åren har det förekommit till och med stor variation i de genomsnittliga väntetiderna mellan testningen av utgångsnivån och utbildningen, från en månad till så många som sex månader i huvudstadsregionen. Väntetiderna blev år 2015 kortare jämfört med de föregående åren, så att den på riksomfattande nivå typiska väntetiden till utbildning var 70 dagar, dvs. kortare än tre månader. På mindre orter förlängs väntetiderna tidvis på grund av sammanställandet av lämpliga grupper.

Frivilliga studier enligt lagen om främjande av integration kompletterar utbudet av sådan utbildning som beaktar de individuella behoven hos dem som integrerar sig. Volymen av frivilliga studier har ökat speciellt i Nyland, där antalet invandrare ökat mest och väntetiderna till integrationsutbildning i form av arbetskraftsutbildning varit längst. Det faktum att det inte har funnits tillräckligt med integrationsutbildning som ordnas i form av arbetskraftsutbildning har ökat trycket på frivillig utbildning i synnerhet i form av yrkesinriktad vuxenutbildning och utbildning inom fritt bildningsarbete.

I fråga om dem som integrerar sig föreläggs en tidsperiod utan ersättning på 60 dagar, om personen utan giltig orsak vägrar delta i arbetskraftsutbildning eller avbryter utbildningen. Invandrarers frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån enligt lagen om främjande av integration bildar som ett alternativ till arbetskraftsutbildning en grund för integrationen av invandrare. Betydelsen av sådana studier har ökat. I syfte att säkerställa att invandrare deltar i integrationsåtgärder, bör vägran att delta i arbetskraftsutbildning och frivilliga studier enligt lagen om främjande av integration samt avbrytande av sådan utbildning ha samma inverkan på den arbetssökandes rätt till arbetslöshetsförmåner.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Inledning

Avsikten med påföljdssystemet för utkomstskydd för arbetslösa är att styra arbetslösa att aktivt söka arbete och förbättra sina förutsättningar för sysselsättning. Påföljdssystemet inverkar inte ensamt på sysselsättningen av arbetslösa, utan förutsättningen är att arbets- och näringsbyråerna effektiviserar uppföljningen av de arbetssökandes jobbsökning på egen hand och erbjudandet av arbete jämfört med nuläget. Effektiviseringen innebär att arbete erbjuds i tillräckligt stor omfattning i fråga om både regional och yrkesmässig rörlighet och att även kortvariga jobb och deltidsjobb erbjuds. För att utkomstskyddspåföljderna verkligen ska styra arbetslösas förfaringsätt, måste de arbetslösa veta hur försummelse av jobbsökningen på egen hand och vägran att ta emot arbete påverkar rätten att få arbetslöshetsförmån. För att bestämmelserna om utkomstskydd för arbetslösa ska påverka arbetslösas beteende, måste bestämmelserna vara så tydliga som möjligt.

Ur perspektivet för trovärdigheten hos systemet med utkomstskydd för arbetslösa måste arbets- och näringsbyrån på ett täckande sätt följa resultaten av jobbsökningen på egen hand och arbetserbjudanden och vid behov förklara hur försummelse av jobbsökningen och vägran att ta emot arbete påverkar den arbetssökandes rätt till arbetslöshetsförmåner. Påföljderna måste tillämpas konsekvent. Detta bidrar förutom till påföljdssystemets trovärdighet även till likabehandlingen av arbetssökande.

3.2 Vägran att ta emot arbete

I undersökningar (åtminstone Busk, Henna; Search in Labour Markets – Empirical Evidence of the Role of Technology and Sanctions (2014) och Svarer, Michael; The Effect of Sanctions on the Job Finding Rate: Evidence from Denmark (2007)) har det upptäckts att längre utkomstskyddspåföljder ökar sannolikheten för sysselsättning i högre grad än kortare påföljder. Fastän den inte finns mycket forskningsbaserad kunskap om detta och bedömningarna av effekternas slagkraft är utspridda, ska lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så att när en arbetslös person utan giltig orsak vägrar ta emot ett ledigt jobb som han eller hon blivit vald till, föreläggs personen en tidsperiod utan ersättning på 90 dagar. För närvarande är tidsperioden utan ersättning 60 dagar. Ändringen syftar till att styra den arbetssökande att påbörja ett arbete som han eller hon blivit vald till.

En tidsperiod utan ersättning som föreläggs på grund av vägran att ta emot arbete kommer att medföra att personen förlorar arbetslöshetsförmånen 30 dagar efter vägran. Avsikten är att påföljden börjar oberoende av den arbetssökandes senare förfarande. Ändringen syftar till att påverka den arbetssökandes förfarande så att han eller hon söker sig till arbete eller deltar i sysselsättningsfrämjande service som motsvarar personens servicebehov. Påföljden föreläggs för närvarande oftast retroaktivt och då har en del av tidsperioden utan ersättning redan gått när frågan börjar utredas och den arbetssökande får veta att en påföljd förelagts. Därför resulterar påföljden inte nödvändigtvis i ett incitament för den arbetssökande att förbättra sitt förfarande. Ändringen påverkar inte den arbetssökandes rätt att få arbetslöshetsförmån under tiden för sysselsättningsfrämjande service. Ändringens effekter är beroende av när den arbetssökande blir informerad om en eventuell förlust av arbetslöshetsförmånen och hur mycket tid det i verkligheten återstår för den arbetssökande att effektivisera sin jobbsökning.

Skyldigheten att ta emot arbete utvidgas så att erbjudet arbete utanför pendlingsregionen måste tas emot på samma villkor som erbjudet arbete inom pendlingsregionen. För närvarande behöver egen bil inte användas för arbetsresor utanför pendlingsregionen, fast personen har tillgång till egen bil. Ändringen syftar till att utvidga skyldigheten att ta emot erbjudet arbete som ett villkor för arbetslöshetsförmån. I praktiken gäller den föreslagna utvidgningen arbetssökande med bil i sådana regioner där det finns goda vägförbindelser, men dåligt organiserad kollektivtrafik. Ändringen förenklar villkoren för arbetslöshetsförmån i samband med regional rörlighet. Det förutsätts fortfarande inte att personen skaffar egen bil.

Skyldigheten att ta emot erbjudet arbete utvidgas även så att arbetssökande i regel endast under skyddet för yrkesskicklighet har giltig orsak att vägra ta emot ett heltidsarbete utifrån en inkomst- och kostnadsjämförelse. För närvarande kan arbetssökande vägra ta emot heltidsarbete utifrån en inkomst- och kostnadsjämförelse även efter skyddet för yrkesskicklighet. Ändringen syftar till att styra arbetslösa till effektiv jobbsökning i början av arbetslösheten genom att villkoren för arbetslöshetsförmåner efter tre månaders arbetslöshet skärps.

Lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras förutom på det ovan nämnda sättet även så att personen har giltig orsak att lämna arbetet inom tre månader från det att anställningsförhållandet inleddes, under förutsättning att de dagliga arbetsresorna vid heltidsarbete överstiger i genomsnitt tre timmar och vid deltidarbete i genomsnitt två timmar, men att det inte längre har betydelse om arbetsplatsen ligger utanför pendlingsregionen. Ändringen syftar till att styra personer som har arbete att vid behov söka nytt arbete under anställningsförhållandet, om det behövs på grund av den tid som arbetsresan tar.

3.3 Utarbetande av sysselsättningsplan och deltagande i aktiveringsåtgärder

Lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så att den arbetssökande förlorar sin rätt till arbetslöshetsförmåner efter att utan giltig orsak ha vägrat delta i honom eller henne erbjuden

sysselsättningsfrämjande service enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, även om deltagandet i servicen inte har avtalats i sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den. För närvarande kan påföljd i regel endast föreläggas om deltagandet i servicen har avtalats i planen. Tillämpningsområdet för bestämmelsen om påföljder utvidgas att täcka förutom den sysselsättningsfrämjande service som definieras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa även annan sysselsättningsfrämjande service som arbets- och näringsbyrån ordnar än den som avses i lagen. Ändringarna syftar till att främja sysselsättningen bland arbetslösa genom att skärpa deras skyldighet att delta i service.

Alternativt kan lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så att den arbetssökande förlorar sin rätt till arbetslöshetsförmåner efter att ha vägrat delta i vilken som helst service som arbets- och näringsbyrån ordnar, men att det i så fall ska ha avtalats om deltagandet i sysselsättningsplanen eller den plan som ersätter sysselsättningsplanen. Ett ytterligare alternativ är att ändra lagen om utkomstskydd för arbetslösa så att förlusten av arbetslöshetsförmånen på grund av vägran att delta i service inte längre förutsätter att deltagandet i servicen har överenskommit i planen, men förläggandet av påföljder endast hänför sig till sådan sysselsättningsfrämjande service som definieras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Det alternativ som föreslås i propositionen är det enda som påskyndar de arbetssökandes deltagande i service som står till buds med hot om förlust av arbetslöshetsförmånen även när det inte är möjligt att utarbeta en plan innan servicen börjar. Dessutom är detta alternativ det enda som genom metoder i påföljdssystemet för utkomstskydd för arbetslösa styr arbetssökande att delta i sådana servicehelheter ordnade av utomstående serviceproducenter som arbets- och näringsbyrån skaffat.

3.4 Service som erbjuds invandrare och servicens förpliktande verkan

Avsikten är att i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskriva att den inledande kartläggningen av dem som integrerar sig jämföras med utarbetande eller revidering av sysselsättningsplan. Om den som integrerar sig uteblir från den inledande kartläggningen och inte har giltig orsak för sitt förfarande, förlorar han eller hon sin rätt till arbetslöshetsförmåner tills den inledande kartläggningen eller den försummade delen av kartläggningen gjorts. Förmånen förloras dock alltid för minst 15 dagar. Om den som integrerar sig vägrar göra en inledande kartläggning, förlorar han eller hon sin rätt till arbetslöshetsförmåner för minst 30 dagar. Förlusten av arbetslöshetsförmånen förutsätter inte att kartläggningen har avtalats i integrationsplanen.

I praktiken innebär genomförandet av förslaget att ingen längre för försummelse av inledande kartläggning som avtalats i planen föreläggs en tidsperiod utan ersättning på 60 dagar för försummelse att fullfölja integrationsplanen. Å andra sidan utvidgas tillämpningsområdet för försummelse av inledande kartläggning så att det gäller alla som integrerar sig, när föreläggandet av påföljden inte längre är beroende av att kartläggningen har avtalats i planen. Dessutom är det fråga om tidsperioder utan ersättning med glidande längd, med andra ord gäller påföljden tills vidare även efter att 15 och 30 dagar gått, om den inledande kartläggningen inte kan göras av en orsak som beror på den som integrerar sig.

Motsvarande resultat kan uppnås genom att man i integrationsplanen kommer överens om deltagande i inledande kartläggning med alla dem som integrerar sig. Till denna del är det fråga om en sådan ändring av handläggssätten vid arbets- och näringsbyråerna som inte kräver ändringar i lagstiftningen. Det finns dock brister i fråga om utarbetandet av sysselsättningsplaner och planer som ersätter sysselsättningsplanerna. Genom den föreslagna ändringen säkerställs att rätten till arbetslöshetsförmåner fortsätter endast för de invandrare som är beredda att delta i en inledande kartläggning som utgör grunden för integrationsåtgärderna. De invandrare som

uteblivit från eller vägrat delta i den inledande kartläggningen kommer att ha jämlik ställning sinsemellan, när erhållandet av arbetslöshetsförmånen till denna del inte är beroende av handlingssätten vid arbets- och näringsbyråerna.

Lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så att arbetssökande som vägrar delta i studier enligt 22–24 § i lagen om främjande av integration som stöds med arbetslöshetsförmån eller utan giltig orsak avbryter sådana studier föreläggs en tidsperiod utan ersättning på 60 dagar. Påföljden motsvarar de påföljder som föreläggs för vägran att delta i arbetskraftsutbildning och för avbrytande av sådan utbildning.

Om den arbetssökande upprepar sitt förfarande som är arbetskraftspolitiskt klandervärt (två gånger under loppet av ett år), åläggs arbetssökanden skyldighet att vara i arbete, dvs. att personen förlorar sin rätt till arbetslöshetsförmåner tills vidare. Efter den ovan nämnda ändringen beaktas även förfarande som är arbetskraftspolitiskt klandervärt i samband med frivilliga studier enligt lagen om främjande av integration, när det bedöms om förfarandet har upprepats.

Efter de ovan nämnda ändringarna föreläggs för vägran att delta i frivilliga studier understödda med arbetslöshetsförmån enligt lagen om främjande av integration och för avbrytande av sådana studier samma påföljder som i fråga om arbetskraftsutbildning. Genom ändringarna säkerställs att invandrare deltar i integrationsåtgärder med hot om att förlora arbetslöshetsförmånerna.

Invandrarnas deltagande i integrationsutbildning kan alternativt säkerställas så att all utbildning ordnas i form av arbetskraftsutbildning. Deltagandet i arbetskraftsutbildning är förpliktande för den som integrerar sig som ett villkor för arbetslöshetsförmån. En sådan ändring förutsätter inte ändringar i lagstiftningen. Integrationsutbildning som ordnas i form av arbetskraftsutbildning pågår i genomsnitt cirka ett år och kostar uppskattningsvis cirka 10 500 euro per studerande. Om det uppskattas att cirka 6 000 studerande årligen deltar i frivillig integrationsutbildning, kostar ordnandet av utbildningen i form av arbetskraftsutbildning cirka 63 miljoner euro per år för arbets- och näringsförvaltningen. Å andra sidan uppnås besparingar inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde, när den frivilliga utbildningen överförs till arbets- och näringsförvaltningen för betalning.

Påföljdssystemet inom utkomstskyddet för arbetslösa bör inte inverka på vilket det mest ändamålsenliga sättet att ordna integrationsutbildning är. Påföljdssystemet bör stödja de valda sätten att ordna utbildning. På grund av detta föreslås i propositionen att arbetslösa åläggs skyldighet att som ett villkor för att få arbetslöshetsförmåner delta i frivillig integrationsutbildning som stöds med arbetslöshetsförmån.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Inledning

De föreslagna ändringarna bedöms som helhet minska utkomstskyddsutgifterna för staten och andra aktörer och förbättra tillgången på arbetskraft. Effekterna bedöms dock inte vara betydande.

Ändringarna uppskattas leda till att tröskeln för att ta emot arbete sänks hos arbetslösa arbetssökande, att jobbsökningen blir aktivare samt att fler arbetssökande än i nuläget deltar i sysselsättningsfrämjande service. De nämnda effekterna ökar sysselsättningen och minskar

den offentliga ekonomins utgifter för arbetslöshet. Dessutom kan skärpningen av påföljderna i viss grad öka antalet tidsperioder utan ersättning, vilket också minskar utgifterna i form av arbetslöshetsförmåner. År 2015 betalades arbetslöshetsförmån på grund av arbetslöshet upp till i genomsnitt 47,58 euro per dag och 12 275 euro per år till en arbetssökande.

Sysselsättningseffekterna bedöms vara i storleksklassen några hundra eller högst några tusen årsverken. Effekterna är bland annat beroende på hur många arbetserbjudanden som lämnas till arbetslösa arbetssökande. Om ändringarna till exempel leder till att 1 000 personers arbetslöshet förkortas med ett år, minskar utgifterna för arbetslöshetsförmåner årligen med cirka 12,3 miljoner euro. Effekten är dock helt beroende av antalet lediga jobb, antalet arbetserbjudanden som arbets- och näringsbyråerna lämnar, den sysselsättningsfrämjande service som står till buds och beteendet hos arbetslösa arbetssökande.

De föreslagna ändringarna påverkar sysselsättningen genom bättre balans mellan efterfrågan och utbud på arbetsmarknaden. De ändringar som hänför sig till skyldigheten att ta emot arbete är till karaktären närmast direkta balanserande effekter, medan förlängningen av tidsperioden utan ersättning på grund av vägran att ta emot arbete och den skärpta skyldigheten att delta i service kan medföra indirekta balanserande effekter genom ändringar i beteendet. Den yrkesmässiga och regionala balansen på arbetsmarknaden kan förbättras tack vare reformerna och arbetsgivarnas tillgång på arbetskraft kan förbättras i vissa yrken. Förslagen stöder varandra och verkar i samma riktning: arbetsmarknadens funktion förbättras och den yrkesmässiga och regionala flexibiliteten ökar.

Volymen av sysselsättningseffekterna är beroende av det rådande sysselsättningsläget samt de svårt förutsebara effekterna i fråga om beteendet. Fast sysselsättningsläget för närvarande är svårt, finns det dock ganska mycket matchningsproblem mellan efterfrågan och utbud på arbetskraft. Det är sannolikt att problemen ökar i och med att ekonomin och efterfrågan på arbetskraft vänder uppåt. Av de föreslagna ändringarna är de skärpta påföljderna för vägran att ta emot arbete och utvidgningen av skyldigheten att använda egen bil sådana ändringar att deras effekter är beroende av antalet arbetserbjudanden som arbets- och näringsbyråerna lämnar.

Kommunerna betalar en del av arbetsmarknadsstödet vid arbetslöshet för dem som fått arbetsmarknadsstöd i minst 300 dagar på grund av arbetslöshet. För arbetsmarknadsstödet under tiden för sysselsättningsfrämjande service enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa svarar staten. Arbetsmarknadsstöd som betalats under tiden för nämnda service beaktas inte i de kumulationer av dagar med arbetsmarknadsstöd som utgör grunden för kommunernas finansieringsansvar.

Om de föreslagna ändringarna i större omfattning än i nuläget styr arbetslösa att delta i sysselsättningsfrämjande service enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, minskar kommunernas ansvar för finansiering av arbetsmarknadsstöd, medan statens ansvar ökar. Om den styrande effekten av de föreslagna ändringarna inte blir verklighet, dvs. att ändringarna inte påverkar de arbetssökandes förfaringssätt och det föreläggs fler tidsperioder utan ersättning än i nuläget, kan arbetssökandenas behov av att ansöka om utkomststöd öka. Det bedöms dock att effekten är liten i båda fallen.

De föreslagna ändringarna har effekter för företagen genom att de tryggar tillgången på arbetskraft. Så som det konstateras ovan, bedöms dock effekterna vara små i det nuvarande sysselsättningsläget. Förlängningen av den tidsperiod utan ersättning som föreläggs för vägran att ta emot arbete till 90 dagar, om den arbetssökande blivit vald till ett ledigt jobb, kan höja tröskeln för att inte börja arbeta. Till denna del stöder ändringen företagens och övriga arbetsgivares rekryteringsprocesser.

Vägran att ta emot arbete

Enligt arbetsförmedlingsstatistiken lämnade arbets- och näringsbyråerna cirka 367 000 arbetserbjudanden år 2015. Det lämnades cirka 220 000 arbetserbjudanden om arbete i den arbetsökandes hemkommun, cirka 125 000 arbetserbjudanden om arbete inom närings-, trafik- och miljöcentralens område och cirka 22 000 arbetserbjudanden om arbete annanstans i landet.

Ovan nämnda siffror kan användas som en riktgivande uppskattning av på vilket avstånd det erbjudna arbetet var från den arbetssökandes hem. En stor del av de arbetserbjudanden om arbete både i den arbetsökandes hemkommun och annanstans inom närings-, trafik- och miljöcentralens område som lämnades kan antas vara sådana att arbetsplatsen var belägen inom arbetssökandens pendlingsregion. Därför gäller ändringen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa på det sätt att egen bil vid behov ska användas för arbetsresor även utanför pendlingsregionen inte arbetssökande som fått sådana arbetserbjudanden.

År 2015 lämnades uppskattningsvis cirka 22 000 arbetserbjudanden där arbetsplatsen var belägen utanför arbetssökandes hemkommun och utanför samma närings-, trafik- och miljöcentralens område. Detta utgjorde cirka sex procent av alla arbetserbjudanden. Till denna del kommer skyldigheten att ta emot erbjudet arbete att utvidgas, om det finns ett bra vägnät i området, men bristfälliga möjligheter att använda kollektivtrafik för arbetsresorna.

Om de ovan nämnda 22 000 arbetserbjudandena är sådana att den arbetssökande efter den ändring som hänför sig till skyldigheten att ta emot arbete inte längre har giltig orsak att vägra ta emot arbetet utan att förlora arbetslöshetsförmånen, kommer det uppskattningsvis att föreläggas cirka 500–1 000 fler tidsperioder utan ersättning än för närvarande. Då kommer det uppskattningsvis att betalas 1–3 miljoner euro mindre i arbetslöshetsförmåner än i nuläget, om det antas att ändringen gäller alla arbetslösa på samma sätt, oberoende av förmånstyp.

Eftersom den ovan nämnda uppskattningen är riktgivande och förenad med många antaganden, är effekten av de ändringar som hänför sig till regional rörlighet sannolikt mycket mindre. En del av de arbetssökande som fått arbetserbjudande är inte arbetslösa och därför gäller ändringen i fråga om villkoren för arbetslöshetsförmåner inte dem. En del av de arbetslösa arbetssökandena söker det erbjudna arbetet och är beredda att ta emot jobbet oberoende av om det är nödvändigt att göra det för att få arbetslöshetsförmån. Innebörden av bestämmelsen om skyldighet att ta emot arbete påverkas i synnerhet av antalet arbetslösa personer och lediga jobb samt av arbets- och näringsbyråernas arbetsrutiner i fråga om arbetserbjudanden.

Arbets- och näringsbyrån ska redan för närvarande lämna erbjudanden om arbete som är lämpligt för den arbetssökande, oberoende av om arbetssökanden har skyldighet att ta emot arbetet som ett villkor för att få arbetslöshetsförmån. Det är inte möjligt att utreda hur många av de arbetssökande som får arbetslöshetsförmån söker erbjudet arbete utanför sin pendlingsregion och hur många som vägrar ta emot arbetet, därför att vägran inte inverkar på erhållandet av arbetslöshetsförmåner. Det kan inte heller uppskattas hur många som kommer att ha tillgång till egen bil.

Flera faktorer hänför sig till en giltig orsak att vägra ta emot erbjudet arbete utifrån en inkomst- och kostnadsjämförelse. Sådana faktorer är åtminstone storleken på arbetslöshetsförmånen vid arbetslöshet, lönen för arbetet, eventuell jämkad arbetslöshetsförmån som betalas under tiden för arbetet, kostnaderna för arbetsresan och eventuella andra kostnader för mottagandet av arbetet. Med undantag för grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd (utan barnförhöjningar) som betalas på grund av arbetslöshet varierar alla andra omständigheter från fall till fall. På grund av detta är det inte möjligt att bedöma hur många arbetssökande som inte längre

kommer att ha en giltig orsak att vägra ta emot erbjudet arbete, om inkomst- och kostnadsjämförelsen efter perioden med skydd för yrkesskicklighet endast gäller deltidsarbete.

Förlängningen av den tidsperiod utan ersättning som föreläggs för vägran att ta emot ett säkert jobb styr arbetslösa att ta emot arbete som står till buds. Det är svårt att bedöma volymen av effekterna på beteendet. En del av de arbetslösa torde vägra ta emot erbjudet arbete även i fortsättningen. Eftersom andelen arbetslösa arbetssökande som vägrat ta emot arbete dock är liten, bedöms det att effekterna av de ändringar som gäller en skärpning av skyldigheten att ta emot arbete är små.

Det att den tidsperiod utan ersättning som föreläggs för vägran att ta emot arbete börjar 30 dagar efter vägran ökar inte utkomstskyddsutgifterna i de situationer där personens arbetslöshet fortsätter. Om den arbetssökande börjar arbeta eller påbörjar sysselsättningsfrämjande service, kan tidsperioden utan ersättning dock helt eller delvis sakna effekter. Utkomstskyddsutgifterna bedöms dock inte öka på grund av detta, eftersom sysselsättningen minskar utgifterna. Personens tillträde till sysselsättningsfrämjande service är i regel beroende av arbets- och näringsbyråns prövning. Arbetslösa kan inte hänvisas till service enbart på den grunden att personen genom deltagandet i servicen kan undvika förlusten av arbetslöshetsförmån på grund av att en tidsperiod utan ersättning föreläggs.

Deltagande i aktiveringsåtgärder

De ändringar som gäller den arbetssökandes skyldighet att delta i sysselsättningsfrämjande service enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa och i viss annan service som ett villkor för arbetslöshetsförmåner kan öka utkomstskyddsutgifterna, om ändringarna styr arbetslösa så att de mer än i nuläget deltar i service. Ökningen av utgifterna beror på att det på grund av deltagande i sysselsättningsfrämjande service ofta betalas förhöjd arbetslöshetsförmån samt kostnadsersättning. Ökningen av utgifterna bedöms dock inte vara betydande, eftersom ändringarna i lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte ökar serviceutbudet.

Utkomstskyddsutgifterna minskar, om antalet tidsperioder utan ersättning ökar. Det finns inte tillgång till sådana statistiska uppgifter utifrån vilka den eventuella ökningen av antalet kan bedömas. Den föreslagna ändringen gäller endast situationer där deltagandet i sysselsättningsfrämjande service inte har avtalats i sysselsättningsplanen, samt viss annan service. Därför bedöms ökningen av antalet tidsperioder utan ersättning inte vara betydande.

Avsikten med hänvisandet till sysselsättningsfrämjande service enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa och till viss annan service är att främja sysselsättningen och därigenom förkorta arbetslöshetsperioderna och minska utkomstskyddsutgifterna.

Service som erbjuds invandrare och servicens förpliktande verkan

År 2015 deltog uppskattningsvis cirka 7 500 invandrare i en inledande kartläggning för dem som integrerar sig. Det finns inte tillgång till statistiska uppgifter om dem som uteblir från en inledande kartläggning eller vägrar att göra en inledande kartläggning. Om högst cirka 20 procent av dem som kallats till kartläggning utan giltig orsak uteblir från den inledande kartläggningen eller vägrar göra en inledande kartläggning, föreläggs tidsperioder utan ersättning för cirka 1 500 invandrare per år. Procenttalet i uppskattningen baserar sig på hur många av de arbetslösa som har ett annat modersmål än finska eller svenska årligen förlorar sin rätt till arbetslöshetsförmåner på grund av förfarande som är arbetskraftspolitiskt klandervärt.

Den största delen av de invandrare som inte vill delta i den inledande kartläggningen torde utebli från den. Det kommer troligtvis att vara sällsynt att någon uttryckligen vägrar delta i den inledande kartläggningen. Uppskattningen baserar sig på att 95 procent av påföljderna i samband med utarbetande av sysselsättningsplan för närvarande föreläggs för uteblivande från möte där en sysselsättningsplan utarbetas. Utifrån detta kan det antas att de tidsperioder utan ersättning som föreläggs på grund av försummelse av inledande kartläggning är minst 15 dagar långa efter ändringen. Om en tidsperiod utan ersättning som varar 15 dagar förläggs för 1 500 invandrare som ansöker om arbetsmarknadsstöd, minskar statens utkomstskyddsutgifter uppskattningsvis med cirka 550 000 euro årligen.

Ovan nämnda eurobelopp är en uppskattning, eftersom tidsperioden utan ersättning också kan pågå över 15 dagar och å andra sidan betalas arbetslöshetsförmån till invandrare trots tidsperioden utan ersättning, om han eller hon deltar i sysselsättningsfrämjande service. Om ändringen styr invandrare att delta i den inledande kartläggningen i enlighet med ändringens syfte, kommer det att föreläggas klart färre tidsperioder utan ersättning.

För en del av dem som integrerar sig har det förelagts tidsperioder utan ersättning för uteblivande från inledande kartläggning eller vägran att göra inledande kartläggning redan i nuläget, om uppgörandet av inledande kartläggning har avtalats i integrationsplanen. Det går inte att utreda antalet sådana invandrare. I fråga om dessa personer ändras situationen så att det i stället för en 60 dagar lång tidsperiod utan ersättning föreläggs en tidsperiod utan ersättning på minst 15 eller 30 dagar och tidsperioden gäller tills den inledande kartläggningen gjorts. Eftersom den som integrerar sig kan påverka längden på tidsperioden utan ersättning genom att själv vara aktiv, kan det inte göras en tillförlitlig bedömning av för hur många invandrare tidsperioden kommer att vara kortare än för närvarande och för hur många den kommer att vara längre.

I integrationsutbildning som ordnas i form av frivilliga studier deltar årligen cirka 6 000 personer som integrerar sig. Det finns inte tillgång till statistiska uppgifter om hur många som inte påbörjade sådan utbildning, men cirka 800 studerande avbröt sådan utbildning år 2015, en del av dem dock därför att de till exempel övergick till en lämpligare utbildning. Om högst cirka 20 procent av dem som avbrutit utbildning inte har giltig orsak till sitt förfarande, kommer det att föreläggas tidsperioder utan ersättning till cirka 160 invandrare årligen.

Om en tidsperiod utan ersättning på 60 dagar årligen föreläggs 160 invandrare som ansöker om arbetsmarknadsstöd på grund av vägran att delta i frivillig utbildning som stöds med arbetslöshetsförmån eller på grund av avbrytande av sådan utbildning, minskar statens utgifter för arbetsmarknadsstöd med cirka 220 000 euro årligen. Det nämnda eurobeloppet är en uppskattning, eftersom arbetslöshetsförmån betalas till invandrare trots tidsperioden utan ersättning, om han eller hon deltar i sysselsättningsfrämjande service. Om hotet att förlora arbetslöshetsförmånerna styr dem som integrerar sig att delta i integrationsutbildning, föreläggs inte det ovan nämnda antalet tidsperioder utan ersättning.

Deltagandet i inledande kartläggning och integrationsutbildning medför snabbare tillträde till arbetsmarknaden i Finland, men effekterna syns först på lång sikt. Försummelser som gäller inledande kartläggning utesluter invandrare från utkomstskyddet för arbetslösa medan de är passiva tills den inledande kartläggningen har kunnat göras.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Om ändringarna i påföljdssystemet för utkomstskydd för arbetslösa har effekter som styr arbetslösas förfaringsätt, ökar inte antalet tidsperioder utan ersättning och medförs för arbets-

och näringsbyrån inte extra arbete för utredning av arbetslösas förfarande och för givande av arbetskraftspolitiska utlåtanden. Om den styrande effekten inte blir verklighet, måste klart mer utkomstskyddsärenden än tidigare utredas. I det sist nämnda fallet kan också antalet besvär hos besvärsnämnden för utkomstskyddsärenden och försäkringsdomstolen öka. Det ökade antalet tidsperioder utan ersättning kan medföra extra arbete på grund av handläggning av ansökningar om utkomststöd även för kommunerna och Folkpensionsanstalten.

Eftersom utgångspunkten fortfarande är att det i sysselsättningsplanen avtalas om service som ordnas för den arbetssökande, bedöms den föreslagna ändringen i fråga om deltagande i service inte nämnvärt minska arbets- och näringsbyråns arbete.

Det att den tidsperiod utan ersättning som föreläggs för vägran att ta emot arbete börjar 30 dagar efter vägran påverkar inte arbets- och näringsbyråns uppgifter. Arbets- och näringsbyrån kommer att utreda och avgöra hur vägran att ta emot arbete påverkar den arbetssökandes rätt till arbetslöshetsförmåner på motsvarande sätt som för närvarande. Eftersom ändringen dock minskar antalet situationer där den arbetssökandes rätt till arbetslöshetsförmåner förvägras retroaktivt, minskar arbetslöshetskassornas och Folkpensionsanstaltens arbete som gäller återkrav av förmåner som betalats utan grund. Även antalet anförda besvär kan minska, om den arbetssökande börjar arbeta när han eller hon vet att en tidsperiod utan ersättning ska börja och arbetssökanden inte längre har intresse av att anförda besvär. En sådan effekt bedöms dock vara liten i det nuvarande sysselsättningsläget.

De föreslagna ändringarnas konsekvenser för personalen kan inte bedömas volymmässigt på grund av de antaganden som hänför sig till konsekvenserna.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Grundlagsutskottets etablerade ståndpunkt är att det för erhållande av arbetslöshetsförmån kan ställas villkor bland annat på att den arbetslösa personen är aktiv. Avsikten med de föreslagna ändringarna är att med hot om förlust av rätten till utkomstskydd för arbetslösa styra dem som arbetar att stanna kvar i arbetet och dem som är arbetslösa att söka erbjudet arbete och delta i service som förbättrar möjligheterna till sysselsättning. De föreslagna ändringarna stöder tillträdet till sysselsättning och förbättrar därigenom både de arbetslösas och deras familjers välfärd och delaktighet i samhället.

Skyldigheten för dem som integrerar sig att delta i inledande kartläggning och integrationsutbildning som ett villkor för arbetslöshetsförmåner kan leda till effektivare integration och därigenom snabbare etablering på arbetsmarknaden i Finland och i det finländska samhället.

Bestämmelserna om utkomstskyddspåföljder i lagen om utkomstskydd för arbetslösa gäller både män och kvinnor på samma sätt. För män föreläggs dock något mer påföljder än för kvinnor. År 2015 förelades cirka 57 procent av påföljderna för män och cirka 43 procent för kvinnor. Under motsvarande tid var cirka 53 procent av de arbetslösa arbetssökandena män och cirka 47 procent kvinnor. Skillnaden mellan utkomstskyddspåföljderna för män och kvinnor är inte betydande med tanke på könsfördelningen av de arbetslösa arbetssökandena.

5 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid arbets- och näringsministeriet. I samband med beredningen har social- och hälsovårdsministeriet och de centrala arbetslivsorganisationerna hörts.

Över utkastet till proposition begärdes skriftliga utlåtanden av Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland, arbets- och näringsbyråerna, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter, närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter, social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet, Finansinspektionen, Työttömyysvakuutusrahasto, Folkpensionsanstalten och Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö r.y. Utlåtande begärdes också av de centrala intresseorganisationerna (Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Akava ry, Elinkeinoelämän Keskusliitto ry, Finlands Kommunförbund, Kommunala arbetsmarknadsverket och Suomen Yrittäjät ry) samt Finlands Arbetslösas Samarbetsorganisation Tvy rf.

Utlåtande lämnades inte av fem arbets- och näringsbyråer, närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter, social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet och Finlands Arbetslösas Samarbetsorganisation Tvy rf. Socialrättsliga sällskapet i Finland r.f. lämnade ett utlåtande på eget initiativ.

I sina utlåtanden förhöll sig löntagarorganisationerna och Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö r.y. kritiska till de andra skärpningarna än dem som gällde invandrare. De nämnda organisationerna ansåg att ändringarna i en helhetsbedömning inte har någon nämnvärd betydelse för den styrande effekten i systemet med utkomstskydd för arbetslösa, men att skärpningarna för enskilda arbetssökande kan leda till rentav ett oskäligt slutresultat. Ändringarna innebär också en återgång till de bestämmelser som gällde tidigare och som under de senaste åren ändrats i och med att systemet med utkomstskydd för arbetslösa reformerats. Det verkliga problemet anses vara bristen på jobb och de föreslagna ändringarna har inte inverkan på detta. De ändringar som gäller inledande kartläggningar för invandrare och skyldighet att delta i integrationsutbildning ansågs vara motiverade och konsekventa.

De organisationer som representerar arbetsgivare, företagare och kommuner ansåg att de föreslagna ändringarna underlättar matchningsproblem på arbetsmarknaden. Ändringarnas effekter är dock beroende av volymen av jobb som står till buds och av hur väl arbets- och näringsbyråerna lyckas i sin arbetsförmedlingsuppgift. Folkpensionsanstalten ansåg att de föreslagna ändringarna kunde understödjas, men hänvisade till de ovan nämnda problemen som eventuellt uppstår för enskilda arbetssökande.

Kommunala arbetsmarknadsverket och Kommunförbundet uttryckte i sina utlåtanden oro för de kostnader som föranleds för kommunerna, om den styrande effekten på arbetslösas beteende som eftersträvas med ändringarna inte blir verklighet och allt fler arbetslösa ansöker om utkomststöd. Socialrättsliga sällskapet i Finland r.f. framförde kritiska observationer om bl.a. huruvida de föreslagna ändringarna är förenliga med grundlagen.

Utlåtandena från Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland och arbets- och näringsbyråerna innehöll både förordande och kritiska synpunkter på de föreslagna ändringarna.

Regeringspropositionen har ändrats jämfört med utkastet som var ute på remiss, så att den arbetssökande under skyddet för yrkesskicklighet har en giltig orsak att utifrån en inkomst- och kostnadsjämförelse vägra ta emot även heltidsarbete, medan tillämpningsområdet för inkomst- och kostnadsjämförelsen i övrigt endast gäller deltidsarbete. Arbets- och näringsbyrån kommer inte att ha möjlighet att undanröja skyddet för yrkesskicklighet. Dessutom har bedömningarna av propositionens konsekvenser kompletterats med bedömningar som gäller utkomststöd. I propositionen har det också gjorts vissa andra smärre ändringar.

Rådet för bedömning av lagstiftningen har utvärderat utkastet till regeringsproposition och lämnat sitt utlåtande om det. Utkastet till proposition har kompletterats på det sätt som rådet

för bedömning av lagstiftningen rekommenderat, till den del som kompletteringen ansetts vara möjlig.

6 Samband med andra propositioner

Under höstsessionen ska regeringen till riksdagen lämna en proposition om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. I propositionen ingår ändringar som gäller bland annat lönesubventionerat arbete och stöd som betalas för att stödja regional rörlighet. Av denna orsak föreslås i propositionen inte att 7 kap. 3 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller 10 kap. 2 § i lagen om offentlig arbetskraft och företagsservice ändras, fast där hänvisas till 1 kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, som föreslås bli upphävd.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om utkomstskydd för arbetslösa

1 kap. Allmänna bestämmelser

9 §. *Pendlingsregion.* Avsikten är att upphäva paragrafen på grund av de ändringar som föreslås i 2 a kap. I fortsättningen är definitionen av pendlingsregion betydelsefull när storleken på kostnadsersättning som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service avgörs på det sätt som avses i 9 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Av denna anledning ska definitionen på pendlingsregion finnas i 1 kap. 9 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

2 a kap. Förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda

3 §. *Att lämna arbetet på grund av arbetsresorna.* En person har giltig orsak att lämna arbetet i de situationer som nämns i paragrafen, om de dagliga arbetsresorna vid heltidsarbete överstiger i genomsnitt tre timmar och vid deltidsarbete i genomsnitt två timmar. För närvarande kan en arbetssökande lämna arbetet i de situationer som nämns i paragrafen utan att förlora rätten till utkomstskydd för arbetslösa även på den grunden att arbetsplatsen är belägen utanför personens pendlingsregion.

Ändringen i 1 punkten har samband med ändringarna i 6 och 6 a §, vilka syftar till att genomföra utvidgningen av skyldigheten att ta emot arbete i överensstämmelse med regeringens strategiska program. Enligt 1 punkten har en arbetssökande inom tre månader från inledandet av anställningsförhållandet giltig orsak att lämna sådant arbete som han eller hon enligt föreslagna 6 § skulle ha kunnat vägra ta emot utan att förlora arbetslöshetsförmånen på basis av den tid som arbetsresorna tar.

I 2 och 3 punkten i paragrafen görs en motsvarande ändring som i 1 punkten. En person har inte längre giltig orsak att lämna arbetet utan att förlora arbetslöshetsförmånen i de situationer som nämns i bestämmelsen endast på den grunden att arbetsplatsen är belägen utanför personens pendlingsregion.

Paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar de innehållsmässiga ändringarna.

4 §. *Vägran att ta emot arbete.* En arbetssökande förlorar sin rätt till arbetslöshetsförmåner för 90 dagar, om den arbetssökande vägrar ta emot arbete som han eller hon blivit vald till. Det är

alltid fråga om en situation där den arbetssökande har säkert besked om jobbet och arbetssökanden utan giltig orsak till exempel vägrar underteckna arbetsavtal. Det kan också vara fråga om till exempel att personen uteblir från jobbet den första arbetsdagen. Den nya tidsperioden utan ersättning på 90 dagar tillämpas på både heltids- och deltidsarbete. Om arbetet skulle ha varat högst två veckor, är längden på tidsperioden utan ersättning 30 dagar, dvs. densamma som för närvarande.

I fråga om andra än permitterade och personer som får arbetslöshetsförmån av en orsak som kan jämföras med permittering börjar tidsperioden utan ersättning avvika från nuläget 30 dagar efter vägran att ta emot arbete. För permitterade och personer som får arbetslöshetsförmån av en orsak som kan jämföras med permittering föreläggs tidsperioden utan ersättning så att den på motsvarande sätt som i nuläget börjar från vägran att ta emot arbete. Om tidsperioden utan ersättning skulle börja 30 dagar efter vägran att ta emot arbete även i fråga om permitterade och personer som får arbetslöshetsförmån av en orsak som kan jämföras med permittering, skulle till exempel en permitterad person kunna vägra ta emot arbete som erbjuds mot slutet av permitteringen utan att förlora arbetslöshetsförmånen.

Fastän tidsperioden utan ersättning börjar först 30 dagar efter vägran att ta emot arbete, utreder arbets- och näringsbyrån hur vägran att ta emot arbete påverkar rätten till arbetslöshetsförmåner genast efter vägran. Även ett arbetskraftspolitiskt utlåtande ges, när den arbetssökande till arbets- och näringsbyrån lämnat sin redogörelse för vägran att ta emot arbete och ärendet är avgjort. Det arbetskraftspolitiska utlåtandet finns till påseende för den arbetssökande i arbets- och näringsbyråns webbtjänst.

När det bedöms om den arbetssökandes förfarande som är arbetskraftspolitiskt klandervärt har upprepats i enlighet med 14 §, beaktas vägran att ta emot arbete enligt den tidpunkt då vägran skedde.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs om den tidpunkt då den arbetssökande ansetts vägra ta emot arbete. Bemyndigandet att utfärda förordning ingår i det nya 4 mom. Avsikten med föreskrivandet om tidpunkten för vägran är att säkerställa en enhetlig tillämpningspraxis. För närvarande baserar sig tidpunkten för vägran på arbets- och näringsministeriets anvisning till arbets- och näringsbyråerna, men det har upptäckts att tillämpningspraxisen inte alltid är enhetlig.

På grund av de föreslagna innehållsmässiga ändringarna ändras bestämmelserna om vägran att ta emot arbete även lagtekniskt. I 1 och 2 mom. föreskrivs om längden på och början av tidsperioden utan ersättning. Bestämmelser om omständigheter som hänför sig till tillämpningsområdet för bestämmelsen som för närvarande finns i 1 mom. kommer på ett innehållsmässigt motsvarande sätt som i nuläget finnas i 5 § 1 mom.

5 §. Giltig orsak för vägran att ta emot arbete. I 1 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i nuvarande 4 § 1 mom. om tillämpningsområdet för bestämmelserna om vägran att ta emot arbete.

I 2 mom. 1 punkten föreskrivs om giltig orsak att vägra ta emot erbjudet arbete utifrån en inkomst- och kostnadsjämförelse. Med avvikelse från nuvarande 1 mom. tillämpas inkomst- och kostnadsjämförelsen endast på vägran att ta emot deltidsarbete, medan bestämmelsen för närvarande tillämpas även när den arbetssökande vägrat ta emot heltidsarbete. 2 mom. 2–6 punkten och 3 mom. motsvarar nuvarande 2 och 3 mom.

6 §. *Vägran att ta emot arbete på basis av regional rörlighet.* De giltiga orsakerna att vägra ta emot erbjudet arbete på basis av regional rörlighet görs enhetligare. Personen har rätt att vägra ta emot erbjudet arbete utan att förlora arbetslöshetsförmånen, om de dagliga arbetsresorna vid heltidsarbete överstiger i genomsnitt tre timmar och vid deltidsarbete i genomsnitt två timmar.

Det förutsätts att den arbetssökande använder egen bil eller en bil som arbetssökandens familj använder även för arbetsresor till erbjudet arbete utanför den nuvarande pendlingsregionen, medan man för närvarande vid tillämpningen av 6 a § endast beaktar resor till arbetet med kollektivtrafik. Det förutsätts dock inte att personen skaffar egen bil. Tillämpningspraxisen för bestämmelsen motsvarar nuvarande 6 §.

Paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar de innehållsmässiga ändringarna i bestämmelsen.

6 a §. *Vägran att ta emot arbete utanför pendlingsregionen.* Bestämmelsen upphävs på de grunder som nämns ovan vid 6 §.

8 §. *Skydd för yrkesskicklighet.* I 1 mom. hänvisas till inkomst- och kostnadsjämförelsen som anges i föreslagna 5 § 2 mom. Personen har under skyddet för yrkesskicklighet giltig orsak att utifrån en inkomst- och kostnadsjämförelse även vägra ta emot heltidsarbete.

9 §. *Uteblivande från ett möte där en sysselsättningsplan utarbetas.* Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. enligt vilket en arbetssökande förlorar sin rätt till arbetslöshetsförmåner, på motsvarande sätt som vid uteblivande från ett möte för utarbetande av en plan, även när den arbetssökande utan giltig orsak uteblir från en inledande kartläggning enligt 9 § i lagen om främjande av integration eller en del av en sådan kartläggning.

Enligt 5 § i lagen om främjande av integration ska myndigheten vid behov ordna tolkning eller översättning i ett ärende som avses i den lagen och som kan inledas på myndighetens initiativ. Ett sådant ärende kan vara till exempel att invandraren kallas till en inledande kartläggning. Ärendet kan tolkas eller översättas till ett språk som invandraren kan konstateras förstå tillräckligt väl med hänsyn till ärendets art. Den arbetssökandes bristfälliga språkkunskaper kan beaktas, när det bedöms om arbetssökanden hade giltig orsak att utebli från den inledande kartläggningen. För detta förutsätts dock att arbets- och näringsbyrån inte har sett till att kallelsen till inledande kartläggning översatts eller tolkats i tillräcklig grad.

10 §. *Vägran att utarbeta sysselsättningsplan.* Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. enligt vilket en arbetssökande förlorar sin rätt till arbetslöshetsförmåner, på motsvarande sätt som vid vägran att utarbeta plan, även när den arbetssökande vägrar göra en inledande kartläggning som avses i 9 § i lagen om främjande av integration. Vägran utan giltig orsak att göra en del av den inledande kartläggningen leder till föreläggande av en tidsperiod utan ersättning, om kartläggningen inte kan slutföras på grund av att den aktuella delen inte gjorts.

12 §. *Vägran att delta i service och avbrytande av servicen.* Paragrafens 1 mom. ändras så att deltagande i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån enligt 22–24 § i lagen om främjande av integration förpliktar den arbetssökande som ett villkor för att få arbetslöshetsförmån. Arbetssökande har enligt denna paragraf inte skyldighet att på egen hand söka till integrationsutbildning, men arbetssökande har skyldighet att påbörja och slutföra honom eller henne erbjuden utbildning som ett villkor för att få arbetslöshetsförmån. I övrigt motsvarar 1 mom. 1 punkten nuvarande 1 mom.

1 mom. 2 punkten i paragrafen är ny. Arbetssökande har som villkor för att få arbetslöshetsförmåner skyldighet att delta även i annan sysselsättningsfrämjande service än den som definieras i 1 kap. 5 §. Det förutsätts dock att det är fråga om service som syftar till att förbättra den arbetssökandes förutsättningar att få sysselsättning. En tidsperiod utan ersättning kan föreläggas med stöd av 1 mom. 2 punkten, om det föreskrivs om ordnande av den aktuella servicen i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice eller om servicen är jämförbar med service som föreskrivs i den lagen. Dessutom förutsätts att servicen har ordnats av arbetskraftsmyndigheten. Med service som arbetskraftsmyndigheten ordnar avses också service som anskaffats från en utomstående serviceproducent.

Paragrafens 2 mom. är nytt. 1 punkten i momentet tillämpas när en arbetssökande vägrat delta i till exempel sakkunnigbedömning (exkl. bedömning av arbetsförmågan), yrkes- och karriärvägledning samt träning. Bestämmelsen tillämpas inte på undersökningar och bedömningar av arbetsförmågan i fråga om vilka försummelse inte heller i nuläget leder till föreläggande av en tidsperiod utan ersättning.

2 mom. 2 punkten tillämpas till exempel när arbets- och näringsbyrån för den arbetssökande anskaffar service vars innehåll inte specificerats noggrant, utan serviceproducenten skräddarsyr servicen utifrån arbetssökandens servicebehov. Köpta tjänster kan komplettera urvalet av service för vars anordnande arbets- och näringsbyrån ansvarar. Dessutom erbjuder de en möjlighet att erbjuda ny service.

För att en tidsperiod utan ersättning ska kunna föreläggas med stöd av 2 mom. 2 punkten, ska deltagandet i servicen enligt arbets- och näringsbyråns bedömning vara skäligt. Skäligheten bedöms genom att de krav som deltagandet i åtgärden ställer för den arbetssökande jämfört med service enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

I regel avtalar arbets- och näringsbyrån och den arbetssökande fortfarande om service som erbjuds arbetssökanden i sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den. Om deltagandet i service som avses 2 mom. 2 punkten har avtalats i planen, bedöms den arbetssökandes eventuella försummelse att delta enligt 11 § (försummelse att fullfölja sysselsättningsplan). Om deltagandet i servicen inte har avtalats i planen, bedöms en eventuell försummelse enligt 2 mom. 2 punkten. Då förutsätts för föreläggande av en tidsperiod utan ersättning att arbets- och näringsbyrån eller en annan serviceproducent erbjudit den arbetssökande servicen.

Nuvarande 2 mom. upphävs och nuvarande 3 och 6 mom. blir 2 och 3 mom. Bestämmelser om avbrytande av service finns i nya 12 a §.

12 a §. Avbrytande av service. Det är en ny paragraf. Till paragrafen överförs momenten om avbrytande av sysselsättningsfrämjande service som för närvarande ingår i 12 §. Tillämpningsområdet för bestämmelsen om avbrytande av service utvidgas så att det på motsvarande sätt som i föreslagna 12 § 1 och 2 mom. även omfattar annan sysselsättningsfrämjande service än den som definieras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

13 §. Giltig orsak att vägra delta i service och att avbryta servicen. Paragrafen ändras så att de giltiga orsaker att vägra delta i sysselsättningsfrämjande service och avbryta service som anges i paragrafen även tillämpas på service som avses i föreslagna 12 § 2 mom.

Arbetssökande har inte längre giltig orsak att vägra delta i sysselsättningsfrämjande service eller avbryta servicen, fast servicen ordnas utanför den arbetssökandes pendlingsregion. Sysselsättningsfrämjande service är huvudsakligen ganska kortvarig och enligt bestämmelsen kan det förutsättas att den arbetssökande använder högst tre timmar om dagen för resorna till och

från stället där servicen ordnas, även när servicen ordnas utanför den nuvarande pendlingsregionen.

14 §. *Upprepade förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda.* I laghänvisningen i 1 mom. beaktas de ändringar som föreslås i 12 § samt föreslagna 12 a §.

10 kap. Bestämmelser om förmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service

2 §. *Berättigade till arbetslöshetsförmåner.* I 3 mom. föreskrivs om sådana hinder för betalning av arbetslöshetsförmån som har börjat påverka den arbetssökandes rätt till utkomstskydd för arbetslösa innan den sysselsättningsfrämjande servicen inletts eller senast samma dag som servicen inleds. De nämnda hindren för betalning av förmån undanröjs efter att sysselsättningsfrämjande service inletts och hindrar därför inte att arbetslöshetsförmån betalas på grund av deltagande i service.

Det inledande stycket i 3 mom. ändras så att där tydligare än för närvarande framgår bestämmelsens ovan nämnda syfte. Bestämmelser om hur förändringar i den arbetssökandes situation under tiden för sysselsättningsfrämjande service och andra omständigheter påverkar rätten till arbetslöshetsförmån finns i 4 §.

4 och 5 mom. i paragrafen har upphävts redan tidigare. Paragrafen ändras lagtekniskt så att nuvarande 6 mom. blir ett nytt 4 mom.

4 §. *Avvikande tillämpning av denna lag under tiden för sysselsättningsfrämjande service.* Enligt det nya 1 mom. i paragrafen utgör vägran att ta emot arbete före inledandet av sysselsättningsfrämjande service inte hinder för betalning av arbetslöshetsförmån under tiden för servicen. Med tanke på den arbetssökandes rätt till utkomstskydd för arbetslösa motsvarar bestämmelsen nuläget.

Ett nytt 1 mom. behövs, eftersom en tidsperiod utan ersättning som förelagts på grund av vägran att ta emot arbete enligt föreslagna 2 a kap. 4 § kan börja 30 dagar efter den egentliga vägran att ta emot arbete. Utan ett nytt 1 mom. skulle en tidsperiod utan ersättning som börjar under tiden för sysselsättningsfrämjande service utgöra ett hinder för betalning av arbetslöshetsförmån under servicen från början av tidsperioden utan ersättning, även om vägran att ta emot arbete skulle ha skett innan servicen börjar.

Nuvarande 1 och 2 mom. i paragrafen blir 2 och 3 mom.

Ikraftträdande. I fråga om den arbetssökandes arbetskraftspolitiskt klandervärda förfarande som ägt rum innan lagen trädde i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Exempelvis förlorar en sådan person som integrerar sig och som före ikraftträdandet av denna lag uteblivit från en inledande kartläggning inte sin rätt till arbetslöshetsförmåner med stöd av det nya 3 mom. i föreslagna 2 a kap. 9 §, även om den inledande kartläggningen inte har kunnat göras innan denna lag träder i kraft av en orsak som beror på den som integrerar sig.

1.2 Lagförslagen 2—4.

Avsikten är att definitionen på pendlingsregion ska finnas i 1 kap. 9 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Definitionen motsvarar nuvarande 1 kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den paragrafen ska upphävas. De ändringar som beror på att

bestämmelsen om definitionen på pendlingsregion flyttas görs i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, statstjänstemannalagen och i beredskapslagen.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Med stöd av det bemyndigande att utfärda förordning som föreslås i 2 a kap. 4 § 4 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska i statsrådets förordning om verkställigheten av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1330/2002) föreskrivas om den tidpunkt då den arbetssökande anses ha vägrat ta emot arbete. Avsikten är att i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskriva om grunderna för föreläggande av tidsperiod utan ersättning och åläggande av skyldighet att vara i arbete enligt 2 a kap. 14 §. Bestämmelsen i förordningen kommer att gälla endast den tidpunkt som är av betydelse vid föreläggandet av påföljden.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

De ändringar som föreslås i påföljdssystemet för utkomstskyddet för arbetslösa hänför sig i synnerhet till 18 och 19 § i grundlagen. Enligt 18 § i grundlagen har var och en rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Det allmänna ska främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete.

Enligt 19 § 1 mom. i grundlagen har alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. Enligt 2 mom. i den sistnämnda paragrafen garanteras genom lag var och en rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad bl.a. på grund av arbetslöshet.

Grundlagsutskottet har betonat att 19 § 2 mom. utgör en självständig rättighet i förhållande till 1 mom. När det är fråga om situationer som avses i 2 mom., till exempel arbetslöshet, kan individens skydd för den grundläggande försörjningen inte utgöras av skyddet i sista hand i enlighet med 1 mom.

Grundlagsutskottets etablerade ståndpunkt är att grundlagen inte i sig hindrar att det ställs villkor för en förmån som tryggar den grundläggande försörjningen (bl.a. GrUU 46/2002 rd och GrUU 2/2012 rd och de utlåtanden som nämns i dem). Sådana villkor kan i fråga om utkomstskyddet för arbetslösa vara sådana som syftar till att främja att den arbetslösa personen får sysselsättning, dvs. att genomföra den i 18 § i grundlagen föreskrivna rätten till arbete. Villkoren för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa kan gälla att stödtagaren kommer med motprestationer. Om vägran att bevilja arbetslöshetsförmån används som sanktion, måste den stå i ett i sak motiverat förhållande till vad för slags sysselsättningsfrämjande åtgärder som har kunnat erbjudas och vad som har kunnat läggas den arbetslöse till last. Tidsperioderna utan ersättning kan inte vara så långa att de utgör kringgående av plikten att ordna grundläggande försörjning enligt 19 § 1 mom. i grundlagen.

Underlåtenhet att inleda ett anställningsförhållande kan ur en arbetskraftspolitisk bedömning anses vara ett lika klandervärt förfarande som lämnande av arbetet. I båda fallen är personen själv orsak till sin arbetslöshet, eftersom alternativet till arbetslösheten är att personen har arbete. Då är det motiverat att också utkomstskyddspåföljden är densamma, dvs. en tidsperiod utan ersättning på 90 dagar.

Lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så att det i fråga om vägran att ta emot arbete föreskrivs att tidpunkten då tidsperioden utan ersättning börjar senareläggs. Enligt bestämmelsen börjar en tidsperiod utan ersättning som föreläggs för vägran att ta emot arbete 30 dagar efter vägran. För permitterade arbetssökande och arbetssökande som är berättigade till arbetslöshetsförmån av en orsak som kan jämföras med permittering börjar tidsperioden utan ersättning i överensstämmelse med den gällande bestämmelsen vid vägran att ta emot arbete. Längden på tidsperioden utan ersättning ändras inte. Den föreslagna bestämmelsen gör det möjligt för den arbetssökande att förbereda sig på att tidsperioden utan ersättning börjar och tryggar på så sätt personens försörjning under tidsperioden utan ersättning. Starttiden för tidsperioden utan ersättning senareläggs inte för dem som är arbetslösa på grund av permittering eller en orsak som kan jämföras med permittering, utan tidsperioden utan ersättning börjar på motsvarande sätt som i nuläget från och med vägran att ta emot arbete. Annars skulle det vara möjligt för permitterade att till exempel mot slutet av en tidsbegränsad permittering vägra ta emot arbete utan att förlora arbetslöshetsförmånen. Ur en arbetskraftspolitisk bedömning ska klandervärt förfarande leda till förlust av arbetslöshetsförmånen även för dem som är arbetssökande på grund av permittering eller en orsak som kan jämföras med permittering. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att säkerställa att utkomstskyddspåföljden är lika oberoende av grunden för arbetslösheten.

I propositionen förenklas bestämmelserna om vägran att ta emot arbete och lämnande av arbetet på grund av arbetsplatsens läge. Dessa bestämmelser har samband med rörelsefrihet, som tillförsäkras i 9 § i grundlagen. Grundlagsutskottet har tagit ställning till frågan åtminstone i sina utlåtanden GrUU 4/1984 rd, GrUU 46/2002 rd och GrUU 11/2010 rd. Vid bedömningen av vägran att ta emot arbete eller lämnande av arbetet på grund av arbetsplatsens läge har endast tiden för den dagliga arbetsresan betydelse. Däremot har det inte betydelse om arbetsplatsen är belägen inom den arbetssökandes pendlingsregion eller utanför pendlingsregionen. De föreslagna ändringarna står i harmoni med rörelsefriheten och förenklar genomförandet av bestämmelserna vid arbets- och näringsbyråerna.

Arbetslöshetsförmånen är en förmån som kräver motprestationer. För erhållande av förmånen förutsätts att den arbetssökande söker arbete och är beredd att ta emot arbete som erbjuds honom eller henne. Den arbetssökande kan vägra ta emot erbjudet arbete utan att förlora arbetslöshetsförmånerna på basis av skyddet för yrkesskicklighet, om det erbjudna arbetet inte motsvarar den arbetssökandes yrkesskicklighet som baserar sig på utbildning eller arbetserfarenhet. Bestämmelsen om skydd för yrkesskicklighet har samband med vars och ens rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Även arbetslösa arbetssökande har denna rätt. Europeiska kommittén för sociala rättigheter, som övervakar genomförandet av Europeiska sociala stadgan, har ansett att arbetslösa personer under en skälig initialfas (a reasonable initial period) ska ha möjlighet att vägra ta emot arbete som erbjuds honom eller henne utan att förlora arbetslöshetsförmånen, om det erbjudna arbetet inte motsvarar personens tidigare arbetserfarenhet och yrkesfärdigheter.

Skyddet för yrkesskicklighet bestäms även fortsättningsvis utifrån den arbetssökandes utbildning eller arbetserfarenhet och varar i tre månader. Medan skyddet för yrkesskicklighet gäller kan den arbetssökande också vägra ta emot sådant heltidsarbete där lönen och eventuell arbetslöshetsförmån efter att kostnaderna för arbetsresor och övriga kostnader för mottagandet av arbetet dras av understiger den arbetslöshetsförmån som betalas till personen på grund av arbetslöshet. På så sätt kan arbetssökande i början av arbetslösheten söka enbart sådant arbete som motsvarar personens yrkesskicklighet och även personens tidigare inkomstnivå utan hot om att förlora den grundläggande försörjningen. Om arbetslösheten fortsätter har den arbetssökande skyldighet att ta emot även heltidsarbete med mindre lön.

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. Grundlagsutskottet har i vissa fall ansett att inexacthet i bestämmelser som gäller individens rättsliga ställning är konstitutionsrättsligt sett problematiskt. Grundlagsutskottet har till exempel i sitt utlåtande GrUU 25/1997 rd konstaterat att det i bestämmelserna om tidsperioder utan ersättning och skyldigheter att vara i arbete används många flexibla begrepp. En arbetssökande kommer att föreläggas en tidsperiod utan ersättning, om han eller hon utan giltig orsak vägrar delta i sysselsättningsfrämjande service, även om servicen inte har avtalats i sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den. Sysselsättningsfrämjande service definieras på ett uttömmande sätt i lagen utkomstskydd för arbetslösa, så bestämmelsen om en tidsperiod utan ersättning som följer efter vägran är exakt.

Även för vägran att delta i eller avbrytande av annan service än sysselsättningsfrämjande service som särskilt definieras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreläggs en tidsperiod utan ersättning, om det inte finns en utifrån en arbetskraftspolitisk bedömning giltig orsak för vägran eller avbrytandet. Grunden för den arbetssökandes rättigheter och skyldigheter ska framgå av lag så att arbetssökanden är medveten om eventuella påföljder för sitt förfarande. I lagen om utkomstskydd för arbetslösa måste det tillräckligt exakt definieras de övriga tjänster och åtgärder för vägran av vilka en tidsperiod utan ersättning kan föreläggas.

Grundlagsutskottet har behandlat en motsvarande bestämmelse i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984) i sitt utlåtande GrUU 25/1997 rd, som avsåg regeringspropositionen RP 152/1997 rd. I lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreslogs begreppet ”andra åtgärder som måste anses vara skäligen och som främjar sysselsättningen”. Vid upprepad vägran att delta i sådana åtgärder skulle föreläggas skyldighet att vara i arbete. Grundlagsutskottet ansåg det vara nödvändigt att precisera begreppet av rättsskyddssynpunkter. Bestämmelsen preciserades till formen ”åtgärder som arbetskraftsmyndigheten erbjuder i syfte att klarlägga arbetsförmågan eller arbetskonditionen eller andra därmed jämförbara åtgärder som måste anses vara skäligen och som främjar sysselsättningen”.

Den nu föreslagna bestämmelsen avser annan skälig service som arbetskraftsmyndigheten ordnar eller anskaffar och som kan jämföras med sådan sysselsättningsfrämjande service om vars ordnande det föreskrivs i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. En tidsperiod utan ersättning kan föreläggas endast för vägran att delta i eller avbrytande av service som arbetskraftsmyndigheten ordnar och bara sådan service som är jämförbar med service enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Dessutom ska servicen vara skälig med tanke på den arbetssökande. Bestämmelsen kan anses vara tillräckligt exakt med beaktande av grundlagsutskottets tidigare utlåtande, även om flexibla begrepp delvis används i bestämmelsen. Det hur den arbetssökandes förfarande påverkar hans eller hennes rätt till arbetslöshetsförmåner avgörs alltid av arbets- och näringsbyrån.

Regeringen anser att det i propositionen inte föreslås sådana ändringar som skulle medföra att den inte kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 1 kap. 9 § och 2 a kap. 6 a §, sådana de lyder, 1 kap. 9 § i lag 1001/2012 och 2 a kap. 6 a § i lag 1374/2014,
ändras 2 a kap. 3–6 §, 8 § 1 mom., 12 och 13 § samt 14 § 1 mom. och 10 kap. 2 och 4 §, sådana de lyder, 2 a kap. 3 och 4 §, 8 § 1 mom. och 14 § 1 mom. i lag 288/2012, 5 § i lagarna 288/2012, 918/2012 och 1374/2014, 6 § i lagarna 288/2012 och 1374/2014, 12 § i lagarna 288/2012, 918/2012 och 1001/2012 och 13 § i lagarna 288/2012 och 918/2012 samt 10 kap. 2 § § i lagarna 1188/2009, 288/2012, 918/2012, 1001/2012 och 1374/2014 och 4 § i lagarna 1188/2009 och 1374/2014, och
fogas till 2 a kap. 9 §, sådan den lyder i lagarna 288/2014 och 1370/2014, ett nytt 3 mom. och till 10 §, sådan den lyder i lagarna 1370/2014 och 1374/2014, ett nytt 3 mom. samt till 2 a kap. en ny 12 a § som följer:

2 a kap

Förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda

3 §

Att lämna arbetet på grund av arbetsresorna

En person har giltig orsak att lämna arbetet

1) inom tre månader från det att anställningsförhållandet inleddes, om de dagliga arbetsresorna vid heltidsarbete överstiger i genomsnitt tre timmar och vid deltidsarbete i genomsnitt två timmar,

2) för att inom en vecka från det att personen lämnade arbetet flytta till en annan ort där personens make har ett sådant varaktigt arbete eller bedriver sådan företagsverksamhet som tryggar försörjningen, om de dagliga arbetsresorna vid heltidsarbete överstiger i genomsnitt tre timmar och vid deltidsarbete i genomsnitt två timmar efter flyttningen,

3) när arbetsstället ändras under anställningsförhållandet, om de dagliga arbetsresorna till och från det nya arbetsstället vid heltidsarbete överstiger i genomsnitt tre timmar och vid deltidsarbete i genomsnitt två timmar.

4 §

Vägran att ta emot arbete

En arbetssökandes rätt till arbetslöshetsförmåner avbryts 30 dagar efter vägran att ta emot arbete

1) för 90 dagar, om den arbetssökande utan giltig orsak vägrar ta emot arbete som han eller hon blivit vald till,

2) för 60 dagar, om den arbetssökande utan giltig orsak vägrar ta emot annat än i 1 punkten avsett arbete som erbjuds av arbets- och näringsbyrån eller som på något annat sätt individuellt erbjuds honom eller henne,

3) för 30 dagar, om det arbete som avses i 1 eller 2 punkten skulle ha varat högst två veckor.

Rätten till arbetslöshetsförmåner för en arbetssökande som är permitterad eller får arbetslöshetsförmåner av en orsak som jämföras med permittering avbryts på det sätt som föreskrivs i 1 mom. räknat från vägran att ta emot arbete.

Om en person genom sitt eget förfarande har varit orsak till att ett anställningsförhållande inte har kommit till stånd, anses han eller hon ha vägrat ta emot arbete.

Bestämmelser om den tidpunkt då den arbetssökande anses ha vägrat ta emot arbete utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §

Giltig orsak för vägran att ta emot arbete

Det som föreskrivs i 4 § tillämpas bara på arbete

1) som med beaktande av den arbetssökandes arbetsförmåga kan anses vara lämpligt för honom eller henne,

2) för vilket lön betalas enligt kollektivavtal eller, om något kollektivavtal inte finns, gängse och skälig lön för sådant arbete på arbetsorten, och

3) som inte berörs av strejk, lockout eller blockad.

En person har giltig orsak att vägra ta emot erbjudet arbete, om

1) lönen för ett deltidsarbete och den arbetslöshetsförmån som eventuellt betalas till honom eller henne, efter avdrag av kostnader för arbetsresor och övriga kostnader som beror på att han eller hon tar emot arbetet, blir mindre än den arbetslöshetsförmån som annars betalas till honom eller henne,

2) han eller hon inte ges skälig tid att ordna vård för barn samt att undanröja svårigheter som beror på arbetsväg och andra motsvarande begränsningar,

3) arbetet står i konflikt med hans eller hennes religiösa eller etiska övertygelse,

4) arbetet förutsätter utförande av sådana uppgifter som är uppenbart osedliga eller strider mot god sed,

5) arbetet är förenat med ett uppenbart hot om våld, eller

6) det i arbetet förekommer trakasserier eller annat osakligt bemötande som medför olägenhet eller risker för arbetstagarens hälsa.

En person kan vägra ta emot erbjudet arbete utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsförmåner också av någon annan orsak än de som avses ovan i 1 och 2 mom. och i 6–8 §, om denna orsak kan jämföras med dessa.

6 §

Vägran att ta emot arbete på basis av regional rörlighet

En person har giltig orsak att vägra ta emot erbjudet arbete om de dagliga arbetsresorna vid heltidsarbete skulle överstiga i genomsnitt tre timmar och vid deltidsarbete i genomsnitt två timmar.

8 §

Skydd för yrkesskicklighet

En person har inom tre månader från registreringen som arbetslös arbetssökande eller från ett senare avslutande av heltidsstudier giltig orsak att vägra ta emot arbete som inte motsvarar den yrkesskicklighet som baserar sig på hans eller hennes utbildning och arbetserfarenhet (*skydd för yrkesskicklighet*). Medan skyddet för yrkesskicklighet gäller har den arbetssökande giltig orsak att vägra ta emot även erbjudet heltidsarbete med iakttagande av vad som föreskrivs i 5 § 2 mom. 1 punkten. Skyddet för yrkesskicklighet börjar om från början, när personen har uppfyllt det arbetsvillkor som förutsätts för arbetslöshetsdagpenning och maximitiden för arbetslöshetsdagpenning börjar räknas om från början.

9 §

Uteblivande från ett möte där en sysselsättningsplan utarbetas

Det som i 1 och 2 mom. föreskrivs om uteblivande från ett möte där en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den utarbetas eller revideras, ska också tillämpas på uteblivande från en inledande kartläggning enligt 9 § i lagen om främjande av integration.

10 §

Vägran att utarbета sysselsättningsplan

Det som i 1 och 2 mom. föreskrivs om vägran att utarbета eller revidera en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den ska också tillämpas på vägran att göra en inledande kartläggning enligt 9 § i lagen om främjande av integration.

12 §

Vägran att delta i service

En arbetssökande har inte rätt till arbetslöshetsförmåner under 60 dagar från vägran, om han eller hon utan giltig orsak vägrar att delta i annan sysselsättningsfrämjande service än arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån.

Det som föreskrivs i 1 mom. tillämpas på annan än sysselsättningsfrämjande service, om en arbetssökande vägrar delta i

1) annan honom eller henne erbjuden service enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice än undersökningar eller bedömningar av arbetsförmågan,

2) sådan honom eller henne erbjuden och av arbetskraftsmyndigheten anordnad service som ska betraktas som skälig och som är jämförbar med den service som anges i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Om en arbetssökande genom sitt eget förfarande är orsak till att sådan service som avses i 1 eller 2 mom. inte kan ordnas för honom eller henne, anses han eller hon ha vägrat delta i servicen.

Bestämmelser om rätt till arbetslöshetsförmån för en ung person som saknar utbildning och som har vägrat att delta i frivillig utbildning finns i 2 kap. 13–16 §.

12 a §

Avbrytande av service

En arbetssökande som utan giltig orsak avbryter eller av eget förvållande måste avbryta service som avses i 12 § 1 eller 2 mom. har under 60 dagar efter avbrytandet inte rätt till arbetslöshetsförmåner.

Om personen har begärt omprövning av eller anfört besvär över ett beslut som gäller avbrytande av service och det inte kan anses att begäran om omprövning eller besvären uppenbart saknar grund, kan det inte förrän ärendet avgjorts slutligt anses att han eller hon av eget förvållande blivit tvungen att avbryta servicen på det sätt som avses i 1 mom.

Bestämmelser om rätt till arbetslöshetsförmån för en ung person som saknar utbildning och som har avbrutit frivillig utbildning finns i 2 kap. 13–16 §.

13 §

Giltig orsak att vägra delta i service och att avbryta servicen

En person har giltig orsak att vägra delta i sådan service som avses i 12 § 1 eller 2 mom. och att avbryta servicen, om

1) servicen inte lämpar sig för honom eller henne med beaktande av hans eller hennes hälsotillstånd eller arbets- och funktionsförmåga,

2) de dagliga resorna till och från platsen där servicen ordnas överstiger i genomsnitt tre timmar,

3) serviceanordnaren väsentligen försummar sitt ansvar för arbetarskyddet för deltagaren,

4) serviceanordnaren väsentligen försummar att iaktta lagstiftningen om anordnande av service eller villkoren i det avtal som ingåtts om servicen,

5) servicen väsentligen avviker från det som man kommit överens om i sysselsättningsplanen eller den plan som ersätter sysselsättningsplanen.

En person har giltig orsak att vägra delta i arbetskraftsutbildning och att avbryta utbildningen också om ett arbete inom branschen i fråga inte är lämpligt för honom eller henne med beaktande av hans eller hennes hälsotillstånd och arbetsförmåga eller om försörjningen för personen och dem han eller hon ska försörja inte tryggas på ett rimligt sätt under tiden för utbildningen. Försörjningen för personen och dem han eller hon ska försörja tryggas på ett rimligt sätt, om den arbetssökande har rätt till förmåner på samma nivå som arbetslöshetsförmån.

En person har giltig orsak att vägra delta i sådan service som avses i 12 § 1 eller 2 mom. eller att avbryta servicen också av någon annan orsak än en sådan som avses i 1 mom. i denna paragraf, om orsaken kan jämföras med dessa.

14 §

Upprepade förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda

Om en arbetssökande under en granskningsperiod på sex månader på det sätt som avses i 1 eller 4 § eller 9—12 a § upprepade gånger förfar klandervärt enligt en arbetskraftspolitisk bedömning, åläggs han eller hon skyldighet att vara i arbete.

10 kap.

Bestämmelser om förmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service

2 §

Berättigade till arbetslöshetsförmåner

Under tiden för sysselsättningsfrämjande service betalas sådan arbetslöshetsförmån som den arbetssökande har rätt till medan han eller hon är arbetslös.

Arbetslöshetsförmånen betalas endast för den tid då personen i fråga är i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice avsedd arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån. Om personen är sysselsatt på heltid i över två veckor har han eller hon inte rätt till arbetslöshetsförmån.

Arbetslöshetsförmånen betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service, trots att den arbetssökande inte har rätt till förmånen när servicen inleds, om det beror på

- 1) tid utan ersättning,
- 2) skyldighet att vara i arbete,
- 3) en begränsning enligt 2 kap. 13 eller 14 § i anslutning till yrkesutbildning,
- 4) självrisktid enligt 5 kap. 13 § eller 7 kap. 10 §,
- 5) väntetid för arbetsmarknadsstöd enligt 7 kap. 2 §, eller
- 6) behovsprövning enligt 7 kap. 6 eller 7 §.

Bestämmelser om rätt till arbetslöshetsförmån för studietiden för en studerande som deltar i arbetskraftsutbildning och som inte kan betraktas som arbetslös enligt 2 kap. 1 § 2 mom. finns i 5 § i detta kapitel.

4 §

Avvikande tillämpning av denna lag under tiden för sysselsättningsfrämjande service

Om en arbetssökande har vägrat ta emot erbjudet arbete innan sysselsättningsfrämjande service inleds, kan arbetslöshetsförmån betalas under tiden för servicen, trots det som föreskrivs i 2 a kap. 4 §.

Under tiden för arbetskraftsutbildning och arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån tillämpas inte 2 och 2 a kap., 3 kap. 1 § 3 mom., 7 kap. 2 § eller 6 kap. 8 §.

Bestämmelser om betalning av arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning under tiden för sysselsättningsfrämjande service finns i 7 kap. 8 §.

Denna lag träder i kraft den 20 _____.

På ett sådant i denna lag avsett förfarande från en arbetssökandes sida som ägt rum före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 1 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 1 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) en ny 9 §
som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

9 §

Pendlingsregion

Pendlingsregionen sträcker sig 80 kilometer från personens faktiska bostad. Om det inte finns skäl att göra någon annan bedömning, betraktas som personens faktiska bostad den adress som antecknats för personen i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

3.

Lag

om ändring av 14 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) 14 § 3 mom., sådant
det lyder i lag 1293/2002, som följer:

14 §

Begränsningar för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska ordnas inom personens pendlingsregion enligt 1
kap. 9 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Med personens samtycke kan
arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ordnas också utanför pendlingsregionen.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

4.

Lag

om ändring av 5 a § i statstjänstemannalagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i statstjänstemannalagen (750/1994) 5 a § 3 mom., sådant det lyder i lag 1548/2011,
som följer:

5 a §

I de situationer som avses i 1 och 2 mom. får tjänsten överföras utan det samtycke från tjänstemannen som avses i 5 §, om tjänsten överförs inom eller till tjänstemannens pendlingsregion. Med pendlingsregion avses ett område enligt 1 kap. 9 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012).

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 99 § i beredskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i beredskapslagen (1552/2011) 99 § 2 mom. som följer:

99 §

Omständigheter som ska beaktas när ett arbetsförordnande ges

För vårdnadshavaren till ett barn under sju år eller ett kroniskt eller långvarigt sjukt barn får ett arbetsförordnande utanför den pendlingsregion som avses i 1 kap. 9 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) ges endast om upprätthållandet av med tanke på försvaret viktig produktion med beaktande av personens särskilda utbildning eller andra därmed jämförbara orsaker nödvändigt kräver det.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 20 oktober 2016

Statsministerns ställföreträdare, utrikesminister

Timo Soini

Justitie- och arbetsminister Jari Lindström

1.

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 1 kap. 9 § och 2 a kap. 6 a §, sådana de lyder, 1 kap. 9 § i lag 1001/2012 och 2 a kap. 6 a § i lag 1374/2014,
ändras 2 a kap. 3–6 §, 8 § 1 mom., 12 och 13 § samt 14 § 1 mom. och 10 kap. 2 och 4 §, sådana de lyder, 2 a kap. 3 och 4 §, 8 § 1 mom. och 14 § 1 mom. i lag 288/2012, 5 § i lagarna 288/2012, 918/2012 och 1374/2014, 6 § i lagarna 288/2012 och 1374/2014, 12 § i lagarna 288/2012, 918/2012 och 1001/2012 och 13 § i lagarna 288/2012 och 918/2012 samt 10 kap. 2 § i lagarna 1188/2009, 288/2012, 918/2012, 1001/2012 och 1374/2014 och 4 § i lagarna 1188/2009 och 1374/2014, och
fogas till 2 a kap. 9 §, sådan den lyder i lagarna 288/2014 och 1370/2014, ett nytt 3 mom. och till 10 §, sådan den lyder i lagarna 1370/2014 och 1374/2014, ett nytt 3 mom. samt till 2 a kap. en ny 12 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

9 §

(*upphävs*)

Pendlingsregion

En persons pendlingsregion sträcker sig 80 kilometer från personens faktiska bostad. Om det inte finns skäl att göra någon annan bedömning, betraktas som personens faktiska bostad den adress som antecknats för personen i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem.

2 a kap.

2 a kap.

Förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda

Förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda

3 §

3 §

*Att lämna arbetet på grund av **arbetsplatsens***

*Att lämna arbetet på grund av **arbetsresorna***

Gällande lydelse

läge och arbetsresorna

En person har giltig orsak att lämna arbetet
1) inom tre månader från det att anställningsförhållandet inleddes, under *förutsättning att arbetsplatsen är belägen utanför pendlingsregionen eller att de dagliga arbetsresorna vid heltidsarbete överstiger i genomsnitt tre timmar och vid deltidarbete i genomsnitt två timmar,*

2) för att inom en vecka från det att personen lämnade arbetet flytta till en annan ort där personens make har ett sådant varaktigt arbete eller bedriver sådan företagsverksamhet som tryggar försörjningen, under *förutsättning att arbetsplatsen är belägen utanför pendlingsregionen för den nya bostaden, eller att de dagliga arbetsresorna vid heltidsarbete överstiger i genomsnitt tre timmar och vid deltidarbete i genomsnitt två timmar efter flytten,*

3) när arbetsstället ändras under anställningsförhållandet, under *förutsättning att det nya arbetsstället är beläget utanför pendlingsregionen eller att de dagliga arbetsresorna till och från det nya arbetsstället vid heltidsarbete överstiger i genomsnitt tre timmar och vid deltidarbete i genomsnitt två timmar.*

4 §

Vägran att ta emot arbete

En arbetssökande har inte rätt till arbetslöshetsförmåner under 60 dagar från det han eller hon vägrade att ta emot arbete, om han eller hon utan giltig orsak vägrar att ta emot ett av arbets- och näringsbyrån erbjudet eller honom eller henne på något annat sätt individuellt erbjudet arbete.

1) som med beaktande av hans eller hennes arbetsförmåga kan anses vara lämpligt för honom eller henne,

2) för vilket lön betalas enligt kollektivavtal eller, om något kollektivavtal inte finns, gängse och skälig lön för sådant arbete på arbetsorten, och

3) som inte berörs av strejk, lockout eller blockad.

Om arbetet skulle ha varat högst två veckor, föreligger inte rätt till arbetslöshetsför-

Föreslagen lydelse

En person har giltig orsak att lämna arbetet
1) inom tre månader från det att anställningsförhållandet inleddes, *om de dagliga arbetsresorna vid heltidsarbete överstiger i genomsnitt tre timmar och vid deltidarbete i genomsnitt två timmar,*

2) för att inom en vecka från det att personen lämnade arbetet flytta till en annan ort där personens make har ett sådant varaktigt arbete eller bedriver sådan företagsverksamhet som tryggar försörjningen, *om de dagliga arbetsresorna vid heltidsarbete överstiger i genomsnitt tre timmar och vid deltidarbete i genomsnitt två timmar efter flyttningen,*

3) när arbetsstället ändras under anställningsförhållandet, *om de dagliga arbetsresorna till och från det nya arbetsstället vid heltidsarbete överstiger i genomsnitt tre timmar och vid deltidarbete i genomsnitt två timmar.*

4 §

Vägran att ta emot arbete

En arbetssökandes rätt till arbetslöshetsförmåner avbryts 30 dagar efter vägran att ta emot arbete

1) för 90 dagar, om den arbetssökande utan giltig orsak vägrar ta emot arbete som han eller hon blivit vald till,

2) för 60 dagar, om den arbetssökande utan giltig orsak vägrar ta emot annat än i 1 punkten avsett arbete som erbjuds av arbets- och näringsbyrån eller som på något annat sätt individuellt erbjuds honom eller henne,

3) för 30 dagar, om det arbete som avses i 1 eller 2 punkten skulle ha varat högst två veckor.

Rätten till arbetslöshetsförmåner för en arbetssökande som är permitterad eller får ar-

Gällande lydelse

måner under 30 dagar.

Om en person genom sitt eget förfarande har varit orsak till att ett anställningsförhållande inte har kommit till stånd, anses han eller hon ha vägrat ta emot arbete.

5 §

Giltig orsak för vägran att ta emot arbete

En person har giltig orsak att vägra ta emot erbjudet arbete då lönen för arbetet och den arbetslöshetsförmån som eventuellt betalas till honom eller henne, efter avdrag av kostnader för arbetsresor och övriga kostnader som beror på att han eller hon tar emot arbetet, blir mindre än den arbetslöshetsförmån som annars betalas till honom eller henne.

En person har giltig orsak att vägra ta emot erbjudet arbete, om

- 1) han eller hon inte ges skälig tid att ordna vård för barn samt att undanröja svårigheter som beror på arbetsväg och andra motsvarande begränsningar,
- 2) arbetet står i konflikt med hans eller hennes religiösa eller etiska övertygelse,
- 3) arbetet förutsätter utförande av sådana uppgifter som är uppenbart osedliga eller strider mot god sed,
- 4) arbetet är förenat med ett uppenbart hot om våld, eller
- 5) det i arbetet förekommer trakasserier eller annat osakligt bemötande som medför olägenhet eller risker för arbetstagarens hälsa.

En person kan vägra ta emot erbjudet ar-

Föreslagen lydelse

betslöshetsförmåner av en orsak som jämföras med permittering avbryts på det sätt som föreskrivs i 1 mom. räknat från vägran att ta emot arbete.

Om en person genom sitt eget förfarande har varit orsak till att ett anställningsförhållande inte har kommit till stånd, anses han eller hon ha vägrat ta emot arbete.

Bestämmelser om den tidpunkt då den arbetssökande anses ha vägrat ta emot arbete utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §

Giltig orsak för vägran att ta emot arbete

Det som föreskrivs i 4 § tillämpas bara på arbete

1) som med beaktande av den arbetssökandes arbetsförmåga kan anses vara lämpligt för honom eller henne,

2) för vilket lön betalas enligt kollektivavtal eller, om något kollektivavtal inte finns, gängse och skälig lön för sådant arbete på arbetsorten, och

3) som inte berörs av strejk, lockout eller blockad.

En person har giltig orsak att vägra ta emot erbjudet arbete, om

1) lönen för ett deltidsarbete och den arbetslöshetsförmån som eventuellt betalas till honom eller henne, efter avdrag av kostnader för arbetsresor och övriga kostnader som beror på att han eller hon tar emot arbetet, blir mindre än den arbetslöshetsförmån som annars betalas till honom eller henne,

2) han eller hon inte ges skälig tid att ordna vård för barn samt att undanröja svårigheter som beror på arbetsväg och andra motsvarande begränsningar,

3) arbetet står i konflikt med hans eller hennes religiösa eller etiska övertygelse,

4) arbetet förutsätter utförande av sådana uppgifter som är uppenbart osedliga eller strider mot god sed,

5) arbetet är förenat med ett uppenbart hot om våld, eller

6) det i arbetet förekommer trakasserier eller annat osakligt bemötande som medför olägenhet eller risker för arbetstagarens hälsa.

En person kan vägra ta emot erbjudet ar-

Gällande lydelse

bete utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsförmåner också av någon annan orsak än de som avses i 1 och 2 mom. och i 6–8 §, om denna orsak i fråga om giltigheten är jämförbar med dessa.

6 §

Vägran att ta emot arbete inom pendlingsregionen

En person har giltig orsak att vägra ta emot erbjudet arbete inom sin pendlingsregion om de dagliga arbetsresorna vid heltidsarbete skulle överstiga i genomsnitt tre timmar och vid deltidarbete i genomsnitt två timmar.

6 a §

Vägran att ta emot arbete utanför pendlingsregionen

En person har giltig orsak att vägra ta emot erbjudet arbete utanför sin pendlingsregion, om de dagliga arbetsresorna med kollektiva trafikmedel eller transport som arbetsgivaren ordnar skulle överstiga i genomsnitt tre timmar vid heltidsarbete och i genomsnitt två timmar vid deltidarbete.

8 §

Skydd för yrkesskicklighet

En person har inom tre månader från registreringen som arbetslös arbetssökande eller från ett senare avslutande av heltidsstudier giltig orsak att vägra ta emot arbete som inte motsvarar den yrkesskicklighet som baserar sig på hans eller hennes utbildning och arbetsfarenhet. Tremånaderstiden börjar räknas från början, när personen har uppfyllt det arbetsvillkor som förutsätts för arbetslöshetsdagpenning och maximitiden för arbetslöshetsdagpenning börjar räknas från början.

Föreslagen lydelse

bete utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsförmåner också av någon annan orsak än de som avses ovan i 1 och 2 mom. och i 6–8 §, om denna orsak kan jämföras med dessa.

6 §

Vägran att ta emot arbete på basis av regional rörlighet

En person har giltig orsak att vägra ta emot erbjudet arbete om de dagliga arbetsresorna vid heltidsarbete skulle överstiga i genomsnitt tre timmar och vid deltidarbete i genomsnitt två timmar.

(upphävs)

8 §

Skydd för yrkesskicklighet

En person har inom tre månader från registreringen som arbetslös arbetssökande eller från ett senare avslutande av heltidsstudier giltig orsak att vägra ta emot arbete som inte motsvarar den yrkesskicklighet som baserar sig på hans eller hennes utbildning och arbetsfarenhet (*skydd för yrkesskicklighet*). Medan skyddet för yrkesskicklighet gäller har den arbetssökande giltig orsak att vägra ta emot även erbjudet heltidsarbete med iakttagande av vad som föreskrivs i 5 § 2 mom. 1 punkten. Skyddet för yrkesskicklighet börjar om från början, när personen har uppfyllt det arbetsvillkor som förutsätts för arbetslöshetsdagpenning och maximitiden för arbetslöshetsdagpenning börjar räknas om från början.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Uteblivande från ett möte där en sysselsättningsplan utarbetas

En arbetssökande som uteblir från ett möte där en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den ska utarbetas eller revideras har inte rätt till arbetslöshetsförmåner under de 15 dagar som följer efter uteblivandet från mötet. Rätten till förmånen fås dock tillbaka tidigast den dag då en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den har utarbetats eller reviderats, om inte dröjsmålet med utarbetandet eller revideringen av planen beror på en myndighet som är med och utarbetar eller reviderar planen.

Det som sägs i 1 mom. tillämpas inte, om arbetssökanden uteblir från mötet på grund av sjukdom eller olycksfall eller av en orsak som inte beror på personen själv eller om det finns någon annan godtagbar anledning för att utebli. En tidsperiod utan ersättning föreläggs inte heller när arbetssökanden i förväg har underrättat arbets- och näringsbyrån om att han eller hon är förhindrad att komma till mötet där en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den ska utarbetas eller revideras och arbets- och näringsbyrån godkänner den orsak som arbetssökanden angett för att mötet ska senareläggas.

9 §

Uteblivande från ett möte där en sysselsättningsplan utarbetas

Det som i 1 och 2 mom. föreskrivs om uteblivande från ett möte där en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den utarbetas eller revideras, ska också tillämpas på uteblivande från en inledande kartläggning enligt 9 § i lagen om främjande av integration.

10 §

Vägran att utarbeta sysselsättningsplan

Om en arbetssökande utan giltig orsak vägrar att utarbeta eller revidera en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den eller genom något annat förfarande än det som avses i 9 § orsakar att planen inte kan utarbetas eller revideras, har han eller hon inte rätt till

10 §

Vägran att utarbeta sysselsättningsplan

Gällande lydelse

arbetslöshetsförmåner under 30 dagar efter vägran. Rätten till förmånen fås dock tillbaka tidigast den dag då en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den har utarbetats eller reviderats, om inte dröjsmålet med utarbetandet eller revideringen av planen beror på en myndighet som är med och utarbetar eller reviderar planen.

En arbetssökande anses inte har förfarit på det sätt som avses i 1 mom. på den grunden att han eller hon inte har kunnat nås per telefon i syfte att utarbeta eller revidera en sysselsättningsplan.

12 §

Vägran att delta i sysselsättningsfrämjande service och avbrytande av servicen

En arbetssökande har inte rätt till arbetslöshetsförmåner under 60 dagar från vägran, om han eller hon utan giltig orsak vägrar att delta i annan sysselsättningsfrämjande service än arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån *eller frivilliga studier enligt 22–24 § i lagen om främjande av integration.*

Tillämpningen av 1 mom. förutsätter att det i sysselsättningsplanen eller den plan som ersätter sysselsättningsplanen har avtalats om deltagandet i servicen eller att personen på eget initiativ har sökt till arbetskraftsutbildning.

Om en arbetssökande genom sitt eget förfarande är orsak till att sådan *sysselsättningsfrämjande service* som avses i 1 mom. inte kan ordnas för honom eller henne, anses han eller hon ha vägrat delta i servicen.

Föreslagen lydelse

Det som i 1 och 2 mom. föreskrivs om vägran att utarbeta eller revidera en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den ska också tillämpas på vägran att göra en inledande kartläggning enligt 9 § i lagen om främjande av integration.

12 §

Vägran att delta i service

En arbetssökande har inte rätt till arbetslöshetsförmåner under 60 dagar från vägran, om han eller hon utan giltig orsak vägrar att delta i annan sysselsättningsfrämjande service än arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån.

Det som föreskrivs i 1 mom. tillämpas på annan än sysselsättningsfrämjande service, om en arbetssökande vägrar delta i

1) annan honom eller henne erbjuden service enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice än undersökningar eller bedömningar av arbetsförmågan,

2) sådan honom eller henne erbjuden och av arbetskraftsmyndigheten anordnad service som ska betraktas som skälig och som är jämförbar med den service som anges i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Om en arbetssökande genom sitt eget förfarande är orsak till att sådan service som avses i 1 eller 2 mom. inte kan ordnas för honom eller henne, anses han eller hon ha vägrat delta i servicen.

Gällande lydelse

En arbetssökande som utan giltig orsak avbryter eller av eget förvållande måste avbryta sysselsättningsfrämjande service som avses i 1 mom. har under 60 dagar efter avbrytandet inte rätt till arbetslöshetsförmåner.

Om personen har begärt omprövning av eller anført besvär över ett beslut som gäller avbrytande av sysselsättningsfrämjande service och det inte kan anses att begäran om omprövning eller besvären uppenbart saknar grund, kan det inte förrän ärendet avgjorts slutligt anses att han eller hon av eget förvållande blivit tvungen att avbryta servicen på det sätt som avses i 4 mom.

Bestämmelser om rätt till arbetslöshetsförmån för en ung person som saknar utbildning och som har vägrat att delta i frivillig utbildning eller avbrutit utbildningen finns i 2 kap. 13–16 §.

Föreslagen lydelse

Bestämmelser om rätt till arbetslöshetsförmån för en ung person som saknar utbildning och som har vägrat att delta i frivillig utbildning finns i 2 kap. 13–16 §.

12 a §

Avbrytande av service

En arbetssökande som utan giltig orsak avbryter eller av eget förvållande måste avbryta service som avses i 12 § 1 eller 2 mom. har under 60 dagar efter avbrytandet inte rätt till arbetslöshetsförmåner

Om personen har begärt omprövning av eller anført besvär över ett beslut som gäller avbrytande av service och det inte kan anses att begäran om omprövning eller besvären uppenbart saknar grund, kan det inte förrän ärendet avgjorts slutligt anses att han eller hon av eget förvållande blivit tvungen att avbryta servicen på det sätt som avses i 1 mom.

Bestämmelser om rätt till arbetslöshetsförmån för en ung person som saknar utbildning och som har avbrutit frivillig utbildning finns i 2 kap. 13–16 §.

13 §

Giltig orsak att vägra delta i sysselsättningsfrämjande service och att avbryta servicen

En person har giltig orsak att vägra delta i sådan *sysselsättningsfrämjande* service som avses i 12 § 1 mom. och att avbryta servicen, om

13 §

Giltig orsak att vägra delta i service och att avbryta servicen

En person har giltig orsak att vägra delta i sådan service som avses i 12 § 1 eller 2 mom. och att avbryta servicen, om

Gällande lydelse

1) servicen inte lämpar sig för honom eller henne med beaktande av hans eller hennes hälsotillstånd eller arbets- och funktionsförmåga,

2) *servicen ordnas utanför hans eller hennes pendlingsregion* eller de dagliga resorna till och från platsen där servicen ordnas överstiger i genomsnitt tre timmar,

3) serviceanordnaren väsentligen försummar sitt ansvar för arbetarskyddet för deltagaren,

4) serviceanordnaren väsentligen försummar att iaktta lagstiftningen om anordnande av service eller villkoren i det avtal som ingåtts om servicen,

5) servicen väsentligen avviker från det som man kommit överens om i sysselsättningsplanen eller den plan som ersätter sysselsättningsplanen.

En person har giltig orsak att vägra delta i arbetskraftsutbildning och att avbryta utbildningen även när ett arbete inom branschen i fråga inte är lämpligt för honom eller henne med beaktande av hans eller hennes hälsotillstånd och arbetsförmåga eller när försörjningen för personen och dem han eller hon ska försörja inte tryggas på ett rimligt sätt under tiden för utbildningen. Försörjningen för personen och dem han eller hon ska försörja tryggas på ett rimligt sätt, om den arbetssökande har rätt till förmåner på samma nivå som arbetslöshetsförmån.

En person har giltig orsak att vägra delta i sådan *sysselsättningsfrämjande* service som avses i 12 § 1 mom. eller att avbryta servicen också av någon annan orsak än en sådan som avses i 1 mom. i denna paragraf, om orsaken kan jämföras med dessa.

14 §

Upprepade förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda

Om en arbetssökande under en granskningsperiod på sex månader på det sätt som avses i 1 eller 4 § eller 9–12 § upprepade gånger förfar klandervärt enligt en arbetskraftspolitisk bedömning, åläggs han eller hon skyldighet att vara i arbete.

Föreslagen lydelse

1) servicen inte lämpar sig för honom eller henne med beaktande av hans eller hennes hälsotillstånd eller arbets- och funktionsförmåga,

2) de dagliga resorna till och från platsen där servicen ordnas överstiger i genomsnitt tre timmar,

3) serviceanordnaren väsentligen försummar sitt ansvar för arbetarskyddet för deltagaren,

4) serviceanordnaren väsentligen försummar att iaktta lagstiftningen om anordnande av service eller villkoren i det avtal som ingåtts om servicen,

5) servicen väsentligen avviker från det som man kommit överens om i sysselsättningsplanen eller den plan som ersätter sysselsättningsplanen.

En person har giltig orsak att vägra delta i arbetskraftsutbildning och att avbryta utbildningen också *om* ett arbete inom branschen i fråga inte är lämpligt för honom eller henne med beaktande av hans eller hennes hälsotillstånd och arbetsförmåga eller om försörjningen för personen och dem han eller hon ska försörja inte tryggas på ett rimligt sätt under tiden för utbildningen. Försörjningen för personen och dem han eller hon ska försörja tryggas på ett rimligt sätt, om den arbetssökande har rätt till förmåner på samma nivå som arbetslöshetsförmån.

En person har giltig orsak att vägra delta i sådan service som avses i 12 § 1 *eller* 2 mom. eller att avbryta servicen också av någon annan orsak än en sådan som avses i 1 mom. i denna paragraf, om orsaken kan jämföras med dessa.

14 §

Upprepade förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda

Om en arbetssökande under en granskningsperiod på sex månader på det sätt som avses i 1 eller 4 § eller 9–12 a § upprepade gånger förfar klandervärt enligt en arbetskraftspolitisk bedömning, åläggs han eller hon skyldighet att vara i arbete.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

Bestämmelser om förmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service

2 §

Berättigade till arbetslöshetsförmåner

Under tiden för sysselsättningsfrämjande service betalas sådan arbetslöshetsförmån som den arbetssökande har rätt till medan han eller hon är arbetslös.

Arbetslöshetsförmånen betalas endast för den tid då personen i fråga är i lagen om of- fentlig arbetskrafts- och företagsservice av- sedd arbetssökande vid arbets- och närings- byrån. Om personen är sysselsatt på heltid i över två veckor har han eller hon inte rätt till arbetslöshetsförmån.

Arbetslöshetsförmånen betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service, trots att den arbetssökande inte har rätt till förmånen som arbetslös, om det beror på

- 1) tid utan ersättning,
- 2) skyldighet att vara i arbete,
- 3) en begränsning enligt 2 kap. 13 och 14 § i anslutning till yrkesutbildning,
- 4) självrisktid enligt 5 kap. 13 § eller 7 kap. 10 §,
- 5) väntetid för arbetsmarknadsstöd enligt 7 kap. 2 §, eller
- 6) behovsprövning enligt 7 kap. 6 och 7 §.

I 5 § föreskrivs det om rätt till arbetslös- hetsförmån för studietiden för en studerande som deltar i arbetskraftsutbildning och som inte kan betraktas som arbetslös enligt 2 kap. 1 § 2 mom.

4 §

Avvikande tillämpning av denna lag under tiden för sysselsättningsfrämjande service

Under tiden för arbetskraftsutbildning och arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån tillämpas inte 2 och 2 a kap., 3 kap. 1 § 3 mom., 7 kap. 2 § eller 6

10 kap.

Bestämmelser om förmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service

2 §

Berättigade till arbetslöshetsförmåner

Under tiden för sysselsättningsfrämjande service betalas sådan arbetslöshetsförmån som den arbetssökande har rätt till medan han eller hon är arbetslös.

Arbetslöshetsförmånen betalas endast för den tid då personen i fråga är i lagen om of- fentlig arbetskrafts- och företagsservice av- sedd arbetssökande vid arbets- och närings- byrån. Om personen är sysselsatt på heltid i över två veckor har han eller hon inte rätt till arbetslöshetsförmån.

Arbetslöshetsförmånen betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service, trots att den arbetssökande inte har rätt till förmånen när servicen inleds, om det beror på

- 1) tid utan ersättning,
- 2) skyldighet att vara i arbete,
- 3) en begränsning enligt 2 kap. 13 eller 14 § i anslutning till yrkesutbildning,
- 4) självrisktid enligt 5 kap. 13 § eller 7 kap. 10 §,
- 5) väntetid för arbetsmarknadsstöd enligt 7 kap. 2 §, eller
- 6) behovsprövning enligt 7 kap. 6 eller 7 §.

Bestämmelser om rätt till arbetslöshets- förmån för studietiden för en studerande som deltar i arbetskraftsutbildning och som inte kan betraktas som arbetslös enligt 2 kap. 1 § 2 mom. finns i 5 § i detta kapitel.

4 §

Avvikande tillämpning av denna lag under tiden för sysselsättningsfrämjande service

Om en arbetssökande har vägrat ta emot erbjudet arbete innan sysselsättningsfräm- jande service inleds, kan arbetslöshetsförmån betalas under tiden för servicen, trots det

Gällande lydelse

kap. 8 §.

Bestämmelser om betalning av arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning under tiden för sysselsättningsfrämjande service finns i 7 kap. 8 §.

Föreslagen lydelse

som föreskrivs i 2 a kap. 4 §.

Under tiden för arbetskraftsutbildning och arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån tillämpas inte 2 och 2 a kap., 3 kap. 1 § 3 mom., 7 kap. 2 § eller 6 kap. 8 §.

Bestämmelser om betalning av arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning under tiden för sysselsättningsfrämjande service finns i 7 kap. 8 §.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ett sådant i denna lag avsett förfarande från en arbetssökandes sida som ägt rum före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 1 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 1 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) en ny 9 §
som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

9 §

Pendlingsregion

*Pendlingsregionen sträcker sig
80 kilometer från personens faktiska bostad.
Om det inte finns skäl att göra någon annan
bedömning, betraktas som personens faktiska
bostad den adress som antecknats för perso-
nen i arbets- och näringsbyråns kundinforma-
tionssystem.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 14 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) 14 § 3 mom., sådant
det lyder i lag 1293/2002, som följer:

Gällande lydelse

14 §

Begränsningar för arbetsverksamhet i reha- biliteringssyfte

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte skall ordnas inom personens pendlingsregion enligt 1 kap. 9 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Med personens samtycke kan arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ordnas också utanför pendlingsregionen.

Föreslagen lydelse

14 §

Begränsningar för arbetsverksamhet i reha- biliteringssyfte

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska ordnas inom personens pendlingsregion enligt 1 kap. 9 § i *lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice*. Med personens samtycke *kan* arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ordnas också utanför pendlingsregionen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 5 a § i statstjänstemannalagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i statstjänstemannalagen (750/1994) 5 a § 3 mom., sådant det lyder i lag 1548/2011,
som följer:

Gällande lydelse

5 a §

I de situationer som avses i 1 och 2 mom. får tjänsten överföras utan det samtycke från tjänstemannen som avses i 5 §, om tjänsten överförs inom eller till tjänstemannens pendlingsregion. Med pendlingsregion avses ett område enligt 1 kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002).

Föreslagen lydelse

5 a §

I de situationer som avses i 1 och 2 mom. får tjänsten överföras utan det samtycke från tjänstemannen som avses i 5 §, om tjänsten överförs inom eller till tjänstemannens pendlingsregion. Med pendlingsregion avses ett område enligt 1 kap. 9 § i *lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice* (916/2012).

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 99 § i beredskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i beredskapslagen (1552/2011) 99 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

99 §

Omständigheter som ska beaktas när ett arbetsförordnande ges

För vårdnadshavaren till ett barn under sju år eller ett kroniskt eller långvarigt sjukt barn får ett arbetsförordnande utanför den pendlingsregion som avses i 1 kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) ges endast om upprätthållandet av med tanke på försvaret viktig produktion med beaktande av personens särskilda utbildning eller andra därmed jämförbara orsaker nödvändigt kräver det.

Föreslagen lydelse

99 §

Omständigheter som ska beaktas när ett arbetsförordnande ges

För vårdnadshavaren till ett barn under sju år eller ett kroniskt eller långvarigt sjukt barn får ett arbetsförordnande utanför den pendlingsregion som avses i 1 kap. 9 § i *lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012)* ges endast om upprätthållandet av med tanke på försvaret viktig produktion med beaktande av personens särskilda utbildning eller andra därmed jämförbara orsaker nödvändigt kräver det.

Denna lag träder i kraft den 20 .